

Ersta Sköndal högskola
Institutionen för socialvetenskap
Socionomprogrammet, 210 hp

Kan mäns våld mot kvinnor behandlas med Kognitiv Beteendeterapi?

En systematisk litteraturstudie

Can mens violence against women be treated with Cognitive Behavioral Therapy?

A systematic literature study

Stefan Olsson
Examensarbete i socialt arbete, 15 hp
SOC 63, VT16
Handledare: Johan Gärde
Examinator: Johan Vamstad

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Begreppsförklaring	5
1.3 Kognitiv Beteendeterapi	5
1.4 Problemformulering	6
1.5 Syfte	7
1.6 Frågeställning	7
1.7 Avgränsning	7
2. Metod	8
2.1 Litteraturstudie	8
2.2 Litteraturgenomgång	8
2.3 Databaser	9
2.5 Dataanalys	13
2.6 Forskningsetiska överväganden	14
2.7 Reliabilitet och validitet	14
3. Teori	15
3.1 Connells maskulinitetsteori	15
4. Tidigare forskning	17
4.1 Slagen dam	17
4.2 Slag i luften	18
4.3 Does batterers' treatment work? A meta-analytic review of domestic violence treatment	18
4.4 Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part I: A Survey of Current Practice	19
5. Resultat	21
5.1 Attityd, motivation och kvinnosyn	21
5.2 Frivillig jämfört med tildömd vård	22
5.3 Tyder forskning på att KBT effekt på våldsamma män, och blir effekten bestående?	23
6. Analys	25
6.1 Resultatanalys	25
7. Slutsatser	28
8. Diskussion	29
8.1 Metodkritisk diskussion	29
8.2 Diskussion	30
8.3 Förslag till fortsatt forskning	32
Referenslista	33
Bilaga	38

Abstract

Background: The World Health Organization report shows that about 30% of all women who have been in a relationship have experienced physical or sexual violence in intimate relationships. 38% of all murders of women is made of a close partner. In Sweden, an estimated 22 000 cases of violence against women a year, where domestic violence is the single largest portion. The two most common treatment models for men who used violence in close relationships is Domestic Abuse Intervention Program and cognitive behavioral therapy. The government's goal is to stop men's violence against women. Therefore, the issue of men's violence against women is raised as a fourth milestone in equality policy to draw attention to the violence linked to the patterns and norms that exist in society. Socialstyrelsen underlines that there are few evaluations of activities using cognitive behavioral therapy.

Aim: Examining the effect of CBT as a treatment for men who used violence in close relationships.

Method: Systematic literature study.

Results: Based on the results obtained it is possible to gently draw positive conclusions that motivation and attitude are important components in the changing process. There is some evidence to suggest that CBT can be an effective treatment for men who used violence in relationships during a follow-up of four to nine months if the participant's got motivation and willingness to change.

Keywords: Domestic violence, cognitive behavioral therapy, motivation, feminism, hegemony

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Våld mot kvinnor har stått i fokus under de senaste decennierna, både nationellt och internationellt. Under tidigt 1990-tal infördes FN's deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor (UN, 1993). I

Världshälsoorganisationens rapport (2013) framgår att omkring 30 % av alla kvinnor som varit i ett förhållande har upplevt fysiskt eller sexuellt våld i nära relation. Till det framgår i rapporten att 38 % av alla mord på kvinnor sker av en nära partner. I Sverige sker uppskattningsvis 22 000 fall av våldsbrott mot kvinnor per år, där våld i nära relation enskilt utgör den största delen (Belfrage & Strand, 2012).

Män dömda för våld i nära relationer har hög återfallsrisk och offer uppger att de varit utsatta för våld under en längre tid (Henning, Martinsson & Holdford, 2009). En studie gjord i svenska fängelser och frivård visade att 19 % av de intagna som utfört våld i nära relation återföll i brott inom en period om fyra till sju år (Haggård, Freij, Danielsson, Wenander & Långström, 2015).

SOU (2014:49) lyfter i betänkandet fram att fler våldsutövare måste ställas till svars för sina handlingar, och med tvång eller stöd förmås att upphöra att med våldsutövningen. Orsakerna bakom våld är mångfacetterade och beskrivs olika beroende på vilket perspektiv och förklaringsmodell som föreligger. Den biologiska förklaringsmodellen menar att orsaken till våld kan förklaras genom biologiska processer i kroppen, eller mannens biologiska natur. Mannen är av sin natur aggressiv, aggressiviteten är nedärvd i mannen, som en del i dennes väsen. Det innebär samtidigt att våldsanvändningen kan försvaras genom att hänvisa till mannens naturliga drifter (Hearn, 1998). Den psykologiska förklaringsmodellen menar istället att mäns våld har sin förklaring i männens sinne, i mäns mentala processer som överskrider både kön och den naturliga maskuliniteten som biologerna talar om. Varken den biologiska eller psykologiska förklaringsmodellen adresserar dock inte den invävda relationen mellan kropp och samhälle eller sinne, kropp och samhälle. Social inlärningsteori, utvecklad av Bandura, är den förklaringsmodell som rönt störst framgång bland socialvetenskaperna i sitt försöka att förklara mäns våld mot kvinnor som ett inlärt beteende. Förklaringen menar att inlärning sker inom tre huvudsakliga områden; i hemmet, i skolan och genom massmedia. Inlärningen sker genom att betrakta andra som brukar våld och på olika sätt blir belönade för det, och därefter återskapa det inlärdade beteendet (a.a.).

Från flera håll (Socialstyrelsen, 2010; Boethius, 2015) har man tagit upp kritiken som menar att behandlingsmetoder och insatser för män som utövar våld i nära relationer inte har varit helt okontroversiellt. Den kritik som tidigare riktats mot insatserna har menat att det finns en risk att sådana verksamheter tar resurser från stöd och insatser till de kvinnor och barn som drabbas av våldet. De två vanligaste behandlingsmodellerna för män som brukat våld i nära relation utgörs av DAIP (Domestic Abuse Intervention Program) och kognitiv beteendeterapi (KBT). DAIP bygger på feministiska idétraditioner och menar att den huvudsakliga orsaken till våld är patriarkala strukturer. KBT utgår istället från att våldet är ett inlärt beteende som fortgår genom att det ger förövaren en känsla av makt och kontroll och gör offret tillfälligt medgörligt. Det inlärdade beteendet menar man kan förändras genom färdighetsträning vilket går ut på att lära om till ett icke våldsamt beteende (Babcock & Green, 2004).

Regeringens mål är att mäns våld mot kvinnor skall upphöra. Därför har frågan om mäns våld mot kvinnor lyfts upp som ett fjärde delmål i jämställdhetspolitiken för att uppmärksamma våldets koppling till

de mönster och normer som finns i vårt samhälle. Socialstyrelsen (2015) framhåller att det finns få utvärderingar av verksamheter som använder KBT. I denna studie har författaren därför valt att genom en litteraturstudie undersöka effekterna av KBT som behandling för män som utövat våld i nära relation kopplat till R.W. Connells *Maskulinitetsteori*, eftersom den tros ge ett värdefullt perspektiv på resultatet.

1.2 Begreppsförklaring

För att undvika feltolkningar av de begrepp som återfinns i studien beskrivs de här så som de ska läsas och förstås i relation till texten. Under rubriken Olika typer av våld presenteras endast de olika former av våld som omnämns i studien.

Våld i nära relation

Våld i nära relation är något som kan uttryckas och förekomma i alla typer av relationer. *Våld* ska förstås som ett avsiktligt användande av fysisk, psykisk eller annan (se *Olika typer av våld*) form av våld mot en annan människa med avsikt att kontrollera, tvinga eller skrämma den andre. *Nära relation* ska i sammanhanget förstås som att offer och gärningsman har en pågående eller avslutad förtroendefull relation. Det kan vara en nuvarande eller tidigare partner, familjemedlem eller annan person som står offret nära (Socialstyrelsen, 2015).

Olika typer av våld

- Fysiskt våld: är en form av våld där gärningsmannen genom fysisk kraft eller oönskad beröring kontrollerar, skadar eller på annat sätt skapar ett ovälkommet obehag hos offret.
- Psykiskt våld: avser olika former av kränkningar, trakasserier och hot om våld eller om förövaren hotar att skada sig själv.
- Sexuellt våld: alla former av sexuella handlingar som sker mot offrets vilja.
- Materiellt våld: riktar sig mot materiella ting. Skadegörelse som syftar till att skrämma, hota eller förstöra offrets eller annans ägodelar och därigenom upprätthålla makt (RSK, 2013).

Effekt

Artiklarna i uppsatsen presenterar sina resultat i numerisk data. *Effekt* av en behandling avser en minskning av våld, oftast i procent kopplat till baseline. Effekt ska alltså inte förstås som en total avsaknad av våld. Artiklarna använder olika uppföljningstider för att mäta om effekten är bestående. Det är ett problem vilket gör det svårt att jämföra resultaten studierna emellan. Avsaknaden av systematisk uppföljning för behandlingsprogram kopplade till våld i nära relation är också angivna under tidigare forskning.

Bestående

Då det inte finns någon systematisk och rutinmässig uppföljning av KBT som behandlingsmetod för män som brukat våld i nära relation, avses med begreppet *bestående* vara den tid som artiklarna mäter sin uppföljning. Begreppet gör därmed inte anspråk på en överskådlig framtid, utan avser endast den tid som anges i respektive artikel.

1.3 Kognitiv Beteendeterapi

Beteendeterapi växte fram under 1900-talets början med förgrundsgestalter som John B Watson och B.F. Skinner. Under 1960-talet arbetade Aaron T Beck fram den kognitiva teorin. KBT utvecklades under 1980-talet och inbegriper såväl ren beteendeterapi som Becks kognitiva terapi (Cooper & Fairburn, 2011; Socialstyrelsen, 2015). Huvuddragen i KBT går ut på att utveckla individens rationella kontroll över sitt beteende och därigenom få en ökad förståelse för individens problem. I socialt arbete används arbetet med KBT för att bemöta och förändra individens beteende och för att lösa de problem som de upplever. Beteendedelen i KBT fokuserar på människors problembeteenden, såsom depression, social fobi och ångest. Den kognitiva delen lägger vikt vid att ta itu med problem som rör hur människors tänkande påverkar beteendet. För att bedöma framsteg i behandlingen används olika typer av mätningar som viktiga verktyg för att bedöma och styra en individs framsteg (Payne, 2015).

KBT används såväl inom psykiatrin som vid vårdcentraler där problemen vanligtvis rör depression eller ångest, men KBT förekommer även inom andra problemsituationer där det krävs en beteendeförändring för att klara av en inlärd psykologisk störning. Inläringen kan uppstå genom en negativ reaktion på olika livshändelser som har utvecklats till ett visst beteendemönster. För svåra klienter (drogmissbrukare och i straffrättsliga sammanhang) har strukturerade former av KBT använts för att arbeta fokuserat med att engagera och motivera till förändring (Payne, 2015). Sedan 2004 arbetar Kriminalvården med IDAP (Integrated Domestic Abuse Program), ett manualbaserat behandlingsprogram som riktar sig mot män som utövat våld, hot om våld eller andra former av kontrollerande beteende i nära heterosexuella relationer (Kriminalvården, 2011). IDAP bygger på social inläringsteori och KBT och är utvecklat i samarbete med kriminalvården i England och Wales. IDAP har sin grund i det samhällsbaserade behandlingsprogrammet DAIP (Domestic Abuse Intervention Project), utvecklat i Duluth, USA under 1980-talet. Avsikten med IDAP är att mannen under behandling ska lära sig att känna igen tecken på ilska och öka sin förmåga att hantera känslor av svartsjuka, kommunicera och hantera konflikter. Grunden i programmet vilar på mannens ansvar av det våld han åsamkat och hans benägenhet till förändring. Under programmets gång definieras specifika behandlingsmål med syfte att förhindra återfall av våld i nära relation (a.a.).

1.4 Problemformulering

Idag tycks det inte finnas någon entydig kunskap om vilka behandlingsmetoder som har bäst effekt i att behandla och rehabilitera män som utövat våld i nära relation. Våld är ett begrepp svårt nog att definiera och definieras också olika beroende på studie (jmf Archer, 2004 och Lundgren et al., 2001). Det är svårt att mäta resultat av behandling när det handlar om våld i nära relation. Vid vilken tid ska mätpunkten anläggas? Är det en minskning eller total avsaknad av våld som innebär ett positivt resultat? Ska mätningarna utgöras av rapporter från förövaren, dennes parter eller kriminalstatistik? I de flesta studier som undersökt effekterna av behandlingsprogram finns uppföljningsresultat vid tre, nio och tolv månader, men kan något värde tillmätas uppföljningar när nästan var femte man dömd för våld i nära relation återfaller i brott inom fyra till sju år? (Haggård et al., 2015).

I Regeringens proposition (2006/07:38) framläggs att insatser som riktar sig till våldsutövande män är en viktig del i arbetet för att bekämpa och förebygga mäns våld mot kvinnor. Därför är det relevant att undersöka om KBT är en effektiv metod för att reducera förekomsten av mäns våld mot kvinnor.

1.5 Syfte

Syftet med studien är att genom en systematisk litteraturstudie undersöka effekten av KBT som behandlingsform för män som brukat våld i nära relation.

1.6 Frågeställningar

- Visar forskningen att KBT har effekt på våldsutövande män?
- Skiljer sig resultatet vid behandling hos våldsamma män med KBT då behandlingen är frivillig jämfört med tildömd?

Författaren ämnar att inom ramen för första frågeställningen undersöka om effekten efter avslutad behandling förändras fram till uppföljningen samt om deltagarens ålder har betydelse för våldsanvändning och behandlingsresultat. Inom ramen för den andra frågeställningen ämnas även att undersöka om våldsamma män delar en särskild kvinnosyn.

1.7 Avgränsning

I den första preliminära litteratursökningen framkom inga studier av KBT:s effekter på längre sikt än ett år, därför väljer författaren att begränsa sig till det insamlade materialet.

Med hänsyn till den tid som står till förfogande vid en C-uppsats har författaren valt att endast undersöka två bakgrundsvariabler kopplat till våld. Den första avser *män* eftersom de är överrepresenterade i fråga om våldsstatistik. Med män menas här män i heterosexuella relationer. Här fanns det ingen möjlighet rent tidsmässigt att dela in män efter socioekonomiska strata för att skilja dem åt på något djupare sätt.

Den andra bakgrundsvariabeln som inkluderas är ålder. Ålderns betydelse för våldsanvändning samt ålderns betydelse kopplat till behandlingsresultat för att se om det går att dra några slutsatser om huruvida ålder är en faktor i fråga om våldsutövning i nära relation.

2. Metod

Under denna rubrik presenteras studiens val av ansats, tillvägagångssätt och urval. Först beskrivs metoden därefter följer informationssökningen och sedan bearbetning och analys av insamlad data. Utöver de artiklar som tillkom vid databassökningen har en artikel lagts till manuellt för att på ett mer tillfredsställande sätt besvara studiens frågeställning. Artikeln valdes ut genom att granska referenslistorna till de artiklar som framkommit under databassökningen. Med hänsyn till författarens tidigare ringa erfarenhet av databassökning gjordes valet av databaser utifrån den information som finns tillgänglig på Ersta Sköndal högskolas biblioteks hemsida. Personal vid biblioteket kontaktades för att bistå med hjälp av relevant sökteknik.

2.1 Litteraturstudie

Den metod som har valts ut för att besvara studiens syfte; ”undersöka effekten av KBT som behandlingsform för män som brukat våld i nära relation”, är en kvalitativ litteraturstudie. Definitionen av en litteraturstudie är att den utgår från en tydlig formulerad fråga som besvaras genom att relevant forskning identifieras, väljs ut, värderas och analyseras (Mulrow & Oxman, 1997).

Enligt Bryman (2011) finns det skäl att göra en systematisk litteraturstudie framför en litteraturstudie. En litteraturstudie riskerar att sakna grundlighet och kan utgöra en spegling av forskarens egna bias. En systematisk litteraturstudie innebär en grundlig redogörelse för litteraturgenomgångens explicita tillvägagångssätt, vilket gör den typen av bias mindre trovärdig. För kliniker och praktiker ger den systematiska litteraturstudien en god överblick av det aktuella forskningsläget där det kan föreligga motsägelsefulla belägg avseende behandlingseffekt.

2.2 Litteraturgenomgång

För att få en uppfattning av det valda ämnet så genomfördes en inledande litteraturgenomgång av relevant och aktuell litteratur (Forsberg & Wengström, 2016). För att välja ut relevanta artiklar som kan besvara frågeställningarna användes sökord. Sökord formulerades som grund för litteratursökningen och sökningen utfördes i databaserna ASSIA, PsycINFO och Psychology & Behavioral Sciences Collection. Dessa valdes utifrån den information som presenteras om respektive databas på Ersta Sköndal högskolas hemsida. Initialt genomfördes även sökningar i DiVA och SocIndex, men på grund av få och irrelevanta sökträffar valdes databaserna bort ur databasredovisningen. En fritextsökning genomfördes i Google scholar, vilket inte genererade någon artikel aktuell för analysarbetet, men sökningen gav träffar på våld, KBT och relationella problem vilket genererade artiklar som används i uppsatsens diskussionsavsnitt.

Sökorden som valdes ut anpassades efter frågeställningarna, vilka var: cognitive behavioral therapy, aggression, domestic violence, våld i nära relationer och kognitiv beteendeterapi. De svenska sökorden gav inga relevanta träffar. Först utfördes en fritextsökning på ovannämnda ord för att se om sökorden var relevanta. Med hjälp av Booleska sökoperatörer kombinerades sökorden för att erhålla ett snävare sökresultat anpassat till frågeställningen och därefter valdes artiklarna ut utifrån aktuell artikels rubrikformulering (Forsberg & Wengström, 2016). I de fall sökorden inte enskilt genererade någon träff bedömdes

kombinationssökning irrelevant. För att begränsa sökresultatet ytterligare formulerades inklusion- och exklusionskriterier. Peer Reviewed innebär att artikeln är granskad av en sakkunnig vilket ger en hög vetenskaplig kvalitet. Av ekonomiska skäl valdes endast artiklar i full-text format. Val av språk valdes utifrån de språk som författaren behärskar. Årtalen valdes för att säkerställa att aktuell forskning inkluderades. För att i möjliga mån undvika påverkande faktorer hos urvalspersonerna fick de inte ha någon uttalad beroendesjukdom som kunde påverka våldsutövandet. Artiklarnas urvalspersoner har en minimiålder på 18 år för att säkerställa att inte barn ingick i studien.

Inklusionskriterier:

- Peer Reviewed - förhandsgranskad artikel
- Befintligt artikel ska vara av full-text format
- Artiklarna ska vara skrivna på engelska eller svenska
- Begränsning till aktuell forskning inom årtalen 2006-2016

Exklusionskriterier:

- Artiklarna får ej vara äldre än 2006
- Testpersonerna i artiklarna får ej ha någon uttalad beroendesjukdom
- Exkludering av artiklar som berör män under 18 år.

2.3 Databaser

Sökningen i ASSIA (*tabell 1*) genomfördes 2016-04-03. Initialt genomfördes en sökning på varje sökterm för att uppskatta underlaget. För att precisera sökningen genomföres kombinationssökningar med Booleska sökoperatörer.

(*Tabell 1*)

Kod	Sökterm	Antal träffar
1	cognitive behavioral therapy	3280
2	domestic violence	1734
3	våld i nära relationer	0
4	kognitiv beteendeterapi	0
5	aggression	4475
6	1 AND 2	14
7	1 AND 5	63
8	1 AND 2 AND 5	2

Genom att kombinera valda söktermer med AND sjönk antalet träffar samtidigt som relevansen ökade. Sökkombinationen 1 AND 2 AND 5 gav 2 träffar vilket bedömdes vara tillräckligt. Kod 3 och 4 genererade ingen träff. Samtliga artikelnamn ur kombinationen 1 AND 2, 1 AND 5, 1 AND 2 AND 5 lästes överskådligt för att bedöma relevans. Ett abstrakt bedömdes relevant och genomlästes. Artikeln bedömdes vara relevant för studien.

Sökningen i PsycINFO (*tabell 1.2*) genomfördes 2016-04-05. Initialt genomfördes en sökning på varje sökterm för att uppskatta underlaget. För att precisera sökningen genomföres kombinationssökningar med Booleska sökoperatörer.

(*Tabell 1.2*)

Kod	Sökterm	Antal träffar
1	cognitive behavioral therapy	7304
2	domestic violence	3559
3	våld i nära relationer	0
4	kognitiv beteendeterapi	0
5	aggression	8562
6	1 AND 2	26
7	1 AND 5	113
8	1 AND 2 AND 5	4

Genom att kombinera valda söktermer med AND sjönk antalet träffar samtidigt som relevansen ökade. Kod 3 och 4 genererade ingen träff. Sökkombinationen 1 AND 2 gav 26 träffar, 1 AND 5 gav 113 träffar och 1 AND 2 AND 5 genererade 4 träffar. Samtliga artikelnamn av de 143 artiklarna lästes överskådligt för att bedöma relevans. 14 abstracts genererades och genomlästes. Utifrån dessa bedömdes två artiklar vara av relevans för studien.

Sökningen i Psychology & Behavioral Sciences Collection (*se tabell 1.3*) genomfördes 2016-04-03. Initialt genomfördes en sökning på varje sökterm för att uppskatta underlaget. För att precisera sökningen genomföres kombinationssökningar med Booleska sökoperatörer.

(*Tabell 1.3*)

Kod	Sökterm	Antal träffar
1	cognitive behavioral therapy	2863
2	domestic violence	1091
3	våld i nära relationer	0

4	kognitiv beteendeterapi	0
5	aggression	3652
6	1 AND 2	6
7	1 AND 5	48
8	1 AND 2 AND 5	2

Genom att kombinera valda söktermer med AND sjönk antalet träffar samtidigt som relevansen ökade. Kod 3 och 4 genererade ingen träff. Sökkombinationen 1 AND 2 gav sex träffar, 1 AND 5 gav 48 träffar och 1 AND 2 AND 5 gav två träffar. Samtliga 56 artikelnamn lästes överskådligt för att bedöma relevans. Utav dessa bedömdes tre artikelnamn vara av intresse, dessa abstrakt lästs igenom. En artikel bedömdes relevant för denna studie.

De artiklar som ligger till grund för studiens empiri redovisas i kronologisk ordning nedan (*tabell 2*).

(*Tabell 2, författarens översättning*)

Publikationsår Land Databas	Författare	Titel	Syfte	Metod Urval	Resultat
2007 USA ASSIA	Michele Cranwell Schmidt Jane M. Kolodinsky Gwyneth Carsten Frederick E. Schmidt Mark Larson Cate MacLachlan	Short Term Change in Attitude and Motivating Factors to Change Abusive Behavior of Male Batterers after Participating in a Group Intervention Program Based on the Pro- Feminist and Cognitive- Behavioral Approach	Undersöka korttidseff ekterna i attityd, och motivation sfaktoer till förändring hos deltagare som genomgått ett behandlin gsprogram på 27 sessioner	Enkäter med ett för- och efter-test 726 män dömda för våld i nära relation som hänvisats till programmet av Vermont Department of Corrections som en del i deras straff	Resultatet visar attitydförändri ngar kopplade till stereotypa könsroller och våldsamt beteende. Positiva motivationsfak torer kopplade till våldets påverkan av familjen stärktes

2007 UK PsychINFO	Michael Townsend Margaret E. Smith	A Case Study of Cognitive-Behavioral Psychotherapy With a Perpetrator of Domestic Abuse	Utvärdera effekterna av ett 20-veckors behandlingsprogram för en man som brukat våld i nära relation och frivilligt sökt hjälp	Single case study design En 36 år gammal man	En reducering av våldsamt beteende och ökad en förmåga till bestämdhet
2008 USA PsychINFO	Peter H. Musser Joshua N. Semiatin Casey T. Taft Christopher M. Murphy	Motivational Interviewing as a Pre-group Intervention for Partner-Violent Men	Undersöka effekten av KBT som föregåtts av MI-samtal	KBT i gruppterapi i kombination med ett bedömningsinstrument för att bedöma beredskap/förmågan att förändra sitt våldsamma beteende 108 män som var aktuella för behandling vid Domestic Violence Centre of Harward County, Maryland	Partnerrapporter vid sex månadersuppföljningen visade en marginell effekt för att MI kan öka viljan att delta i ett behandlingsprogram mot våld i nära relationer
2011 Norway Reference article	Smedslund, G. Dalsbø, TK. Steiro, A. Winsvold, A. Clench-Aas, J	Cognitive behavioral therapy for men who physically abuse their female partner	Utvärdera om KBT har en reducerande effekt på män som brukat våld i nära relation	Systematisk litteraturstudie Sex randomiserade kontrollstudier	För få randomiserade kontrollstudier för att kunna dra slutsatser kring effekten av KBT

2012 Norway Psychology & Behavioral Sciences	Tom Palmstierna Grethemor Haugan Stig Jarwson Kirsten Rasmusen Jim Aage Nøttestad	Cognitive- behavior group therapy for men voluntary seeking helt for intimate partner violence	Utvärdera effekten av manualbas erad grupp- KBT för män som brukat våld i nära relation och frivilligt sökt hjälp	15 veckor gruppterapi följt av själskattning sformulär med hjälp av Conflict Tactics Scale	All former av parnerrelaterat våld visade en signifikant minskning efter behandlingen
--	---	---	--	---	---

2.4 Dataanalys

Vid uppsatsens inledningsfas gjordes ett försök att hitta en metodhandbok för socialvetenskap, vilket misslyckades. Då denna uppsats utgår från effekten av KBT vilket används dels inom vårdvetenskapen men också inom socialvetenskapen föll valet på Febe Fribergs vårdvetenskapliga metod. Febe Friberg är en leg. sjuksköterska och fil.dr i vårdpedagogik, docent i vårdpedagogik och arbetar vid Institutionen för vårdvetenskap och hälsa på Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet.

Fribergs (2012) metod är uppdelad i fem steg som delar upp tidigare studier i nyckelfynd och bärande aspekter för att i slutändan bilda ett nytt resultat. De fem artiklar som framkom under databassökningen är av kvantitativ art. Då avsikten med denna studie dels var att se om KBT kan åstadkomma en lägre våldsutövning och dels om frivillighet jämfört med tilldömd behandling kan ligga till grund för det valde författaren att analysera artiklarnas resultat och koda nyckelfynd och dela in dessa i teman och subteman för att undersöka om det finns återkommande begrepp eller teman som kan ge svar på uppsatsens frågeställningar.

Steg ett i Fribergs metod inleds med att de valda artiklar lästes igenom ”för att få en känsla för vad de handlar om” (Friberg, 2012, s. 127). Fokus läggs vid resultatet i respektive artikel. I steg två identifierades nyckelfynden i varje artikel genom att markera och kategorisera dessa. Steg tre innebar en sammanställning av varje studies analysresultat (se bilaga 1). I steg fyra relateras de olika artiklarnas analysresultat till varandra, dvs. de nyckelfynd som framkom i varje studie för att se om det fanns återkommande beröringspunkter mellan artiklarna. Steg fem innebar en formulerande beskrivning med grund i de nya teman som framkommit under analysen.

Märk väl att litteraturstudien (Smedslund, et al., 2007) innehåller sex stycken randomiserade kontrollstudier. Då dessa innehåller olika former av KBT-behandling redovisas dessa var för sig i den mån det är möjligt.

2.5 Forskningsetiska överväganden

I studien har god forskningsetisk praxis följts genom de allmänna regler som vetenskapsrådet har utfärdat. Särskilt stor vikt har lagts vid de grundläggande etiska principerna inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning (Vetenskapsrådet, 2002). Eftersom litteraturstudien inhämtar sin empiri från redan publicerade artiklar som i sin tur har genomgått etiska prövningar är det inte aktuellt att genomgå en prövning ånyo trots att dessa innehåller forskning på människor. Friberg (2012) framhåller att de resultat som framkommer ska redovisas utan inslag av författarens egna åsikter eller hypoteser kring detsamma. Ett kritiskt förhållningssätt är en central del i analysarbetet, annars finns risk att författaren inkluderar det material som stödjer den egna förståelsen eller hypotesen.

I enlighet med Codex (2015) har författaren arbetat mot att undvika alla former av plagiat av resultaten och diskussioner som förekommit i denna litteratursutide.

För att undvika eventuella feltolkningar eller missuppfattningar har materialet lästs flertalet gånger för att undvika felkällor (Forsberg & Wengström, 2016).

2.6 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet kan förklaras som mätmetodens förmåga att vid upprepad mätning av ett konstant fenomen ge samma mätvärde, dvs. ett tests tillförlitlighet vid upprepad mätning (Forsberg & Wengström, 2008). I denna uppsats redovisas databassökningarna grundligt med tillhörande tabell för att på ett transparent sätt låta läsaren förstå hela sökprocessen. Utifrån det kan uppsatsen antas ha en god reliabilitet.

Med validitet menas mätinstrumentets förmåga att mäta det som är tänkt att mätas (Forsberg & Wengström 2008). Validitet innebär frånvaro av systematiska mätfel. Uppsatsen undersöker effekten av KBT som behandling vid våld i nära relation. Om en litteraturstudie är rätt metod för att svara på uppsatsens syfte är svårt att ge ett entydigt svar på. Initialt var tanken att komplettera litteratursökningen med intervjuer vilket kunde ha givit ett mer tillfredsställande svar.

Ett betydande validitetsproblem i uppsatsen var att samtliga artiklar var från Norge, USA och England vilket innebär att uppsatsens resultat inte går att göra generalisera i hela världen då olika kulturella kontexter sannolikt har olika syn på våld. Det går inte att utesluta att sökningar på andra språk och data från andra kontinenter skulle genererat andra resultat. Därav går uppsatsens resultat endast att generalisera till de länder som omfattas av de inkluderade artiklarna, men inte i någon vidare bemärkelse. Vidare är det sannolikt att urvalsprocessen omfattas av någon form av bias då två av totalt fem artiklar kommer från Norge.

3. Teori

Under uppsatsens tillblivelse och analysarbete av de fem artiklarna som ligger till grund för empirin framkom att delar av behandlingsprogrammen utgick från ett feministiskt perspektiv. Valet att utgå från en feministisk teori är dels för att ge en motvikt till den kognitiva beteendeterapeutiska idétraditionen men också för att den feministiska idétraditionen är starkt kopplad till mäns våld mot kvinnor. Den feministiska teorin nöjer sig inte med teorier som enbart utgår från förklaringar på individnivå, som den kognitivt beteendeterapeutiska, utan menar att våldet också är kopplat till samhällsliga strukturer som upprätthåller och förtrycker kvinnor. Därutöver utgör teorin ett viktigt analysverktyg för att försöka ge svar på den problembeskrivning som uppkommer i kapitlet *Tidigare forskning* om arbetet mot våld i nära relationer och vilka strukturer som kan tänkas påverka arbetet.

Uppsatsens teori bygger på R. W. Connell's maskulinitetsteori. Connell är en australiensisk professor i sociologi vid University of California, Santa Cruz. Connells teori är en genusvetenskaplig teori som hämtat inspiration från bland annat patriarkatsteori, marxism, psykoanalytisk teori och struktureringssteori (Connell, 1999). Connell har inte teoretiserat om maskulinitet och våld i något vidare sammanhang, det anser författaren dock inte vara något problem då fysiskt våld är ett av de medel som män använder för att upprätthålla hegemonisk (*mer om det nedan*) maskulinitet.

3.1 Connells maskulinitetsteori

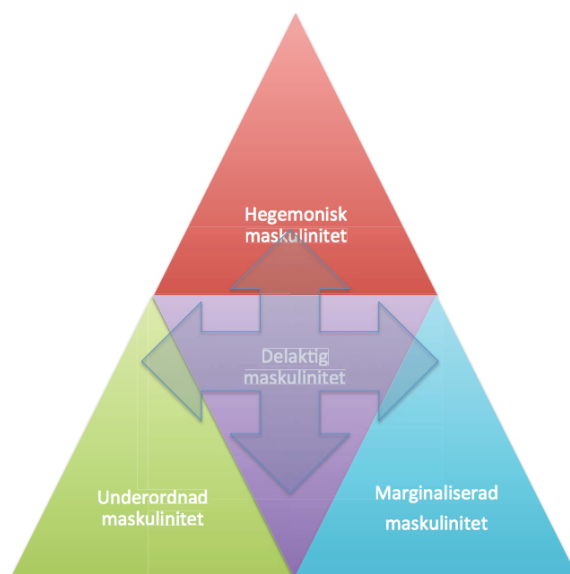
Connell beskriver könsrollen som att både män och kvinnor följer en allmän uppsättning förväntningar knutna till sitt kön. Med det menas att det inom alla kulturella miljöer finns två könsroller, en manlig och kvinnlig. Maskulinitet och femininet kan därigenom lätt tolkas som internaliserade könsroller, produkten av inläring eller socialisation (Connell, 1996)

Mäns överordning och kvinnors underordning utgör makthierarkins epicentrum i västvärlden, men Connell (1996) menar att det inte endast är denna genusordning som ligger till grund för maktbalansen, utan även andra strukturer som klass och etnicitet. I sin teori använder Connell en tredelad modell för att belysa hur det interagerar med varandra. Modellen ska förstås mot att begreppet genus är skapat i patriarkala maktrelationer som cementerar män och kvinnors över- respektive underordning. Denna ordning mellan män och kvinnor är i sin tur bunden till produktionsvillkoren som framhåller könsfördelningen i termer av att manligt står för produktion och kvinnligt reproduktion. Den tredje och sista benämner Connell som Katexis, vilken är ett psykoanalytisk perspektiv om den emotionella energin som kopplas till ett objekt. Det är i förhållandet mellan de ovannämnda maktrelationer, könsarbetsdelning och känslomässig anknytning som maskulinitet skapas. Maskulinitet är dock ingen statisk företeelse, istället menar hon att maskulinitet utgörs av olika typer maskulinitet som relaterar i en hierarkisk ordning till varandra, *hegemoni* (Connell, 1996).

Connell beskriver det som: ”Hegemoni hänvisar till den kulturella dynamik som gör att en grupp kan hävda och upprätthålla en ledande position i samhällslivet. Kulturellt sett höjer sig vid en given tidpunkt en viss form av maskulinitet över andra former.” (Connell 1996, s. 101).

Denna dynamik menas att en specifik grupp i samhället inom en given kontext kan bevara och upprätthålla makten. Det innebär inte att de mest framträdande makthavarna är de som har den största

maken, det kan istället vara olika typer av ideal. I figuren (*figur 1*) nedan ges en schematisk bild av hur det hegemoniska samspelet kan verka och i vilken hierarkisk ordning de olika delarna står till varandra.

(Figur 1, källa: jämställ.nu)

Begreppet hegemoni hämtar Connell (1996) från Antonio Gramscis analys av klassrelationerna. Analysen hänvisar till den kulturella dynamik som gör att en viss grupp i en kontext kan häva och upprätthålla en ledande position i samhället. Det innebär dock inte att det alltid är de mest framstående och uppenbara bärarna av *hegemonisk maskulinitet* som är de mäktigaste. Connell framhåller att det kan lika gärna vara olika ideal, skådespelare eller fantasifigurer, exempelvis filmroller. Det innebär att individer med stor institutionell makt eller stora privata rikedomar kan stå långt ifrån den hegemoniska eliten.

Connell (1996) menar att den *delaktiga maskuliniteten* innebär att även om de flesta män inte försöker upprätthålla det hegemoniska mönstret drar ändå majoriteten av män nytta av hegemoniska strukturer, exempelvis genom mäns överordning gentemot kvinnor. Den *underordnade maskuliniteten* förklaras som att maskulinitet som kulturellt, ekonomiskt, juridiskt och politiskt är dominerad och utesluten. I västerländsk kontext avses ofta homosexuella män. ”Att vara böj är i den patriarkaliska ideologin en förvaringsplats för allt som symboliskt har utestängts från den hegemoniska maskuliniteten.” (Connell 1996, s. 102). Den *marginaliserade maskuliniteten* kopplas till klass och etnicitet, exempelvis kan rasrelationer ingå i dynamiken mellan olika maskuliniteter. I en kontext av vit överhöghet kan svarta maskuliniteter spela symboliska roller för den vita genuskonstruktionen.

Hegemonisk maskulinitet bygger på samtycke och upprätthålls bland annat genom religion, medier, lönestrukturer och välfärdspolitik. Det kan vara en av anledningarna till att det Connell inte teoretiserat kring våld i någon djupare bemärkelse. Det innebär dock inte att våld inte ingår i upprätthållandet av hegemoniska ideal, exempelvis mäns våld mot kvinnor. Både FN och WHO arbetar utifrån Connells perspektiv på maskulinitet i sitt förebyggande arbete med män och våld i nära relation (WHO, 2007).

4. Tidigare forskning

Under denna rubrik kommer tidigare forskning inom ämnet våld i nära relation och behandlingsprogram att presenteras för att ge en förklarande bild av de studier som författaren under uppsatsens gång ofta stött på och har sett vid inläsning av ämnet för att beskriva kunskapsläget. *Slagen dam* är en omfångsundersökning som tillkom som ett regeringsuppdrag för att kartlägga mäns våld mot kvinnor utifrån ett könsmaktsperspektiv. *Slag i luften* är ingen tidigare forskning per se, men utgör ändå ett viktigt tillskott i form av sin myndighetsutvärdering av arbetet med våld i nära relation hos bland annat Kriminalvården och Socialstyrelsen och vilka skillnader som föreligger i arbete och perspektiv på våld. Babcock och Green's (2004) metaanalys är en av den mest förekommande referenserna författaren stött på under uppsatsens tillblivelse. Den utvärderar 22 tidigare studier av de vanligaste behandlingsprogram som används i arbetet mot våld i nära relationer. *Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe* är en survey-undersökning som riktade sig till alla länder i Europeiska unionen för att kartlägga behandlingsprogram, dess resultat och uppföljning.

4.1 Slagen dam

Före år 2001 har forskningsbaserad kunskap om förekomsten av våld mot kvinnor i Sverige varit kraftigt eftersatt, därför anslog Regeringen och Brottsoffermyndigheten 1998 medel för att genomföra en omfångsundersökning om våld mot kvinnor, vilket resulterade i *Slagen dam* (2001). Undersökningen genomfördes av Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kallioski, och bestod av ett frågeformulär med 350 frågor om olika våldstyper och erfarenheter av dessa. Enkäten skickades ut till 10.000 kvinnor mellan 18-64 år med en svarsfrekvens på 70 procent. Resultatet visar att 46 procent av de svarande kvinnorna har utsatts för våld av en man efter sin 15-årsdag. 56 procent av kvinnorna har trakasserats sexuellt och nästan var fjärde kvinna mellan 18-24 år har under det senaste året utsatts för våld.

Författarna framhåller att undersökningens siffror visar på att våld mot kvinnor är långt ifrån ett marginellt problem som kan hanteras utanför diskussionen om relationen mellan män och kvinnor i samhället i övrigt. I våra grannländer, Norge och Finland och internationellt har sedan 70-talet den genusorienterade forskningen ökat kraftigt, medan avsaknaden i Sverige har resulterat i en: ”diskursiv sanning – på våldsverkaren som en avvikande, ovanlig man och av våld som något som förekommer i speciella, socialt belastade miljöer” (Lundgren et al., 2001, s. 12). Citatet ska förstås utifrån den tidigare rådande individualpsykologiska förklaringsmodellen till mäns våld mot kvinnor i Sverige, vilken i huvudsak har burits fram av kliniskt arbetande psykologer. I det individualpsykologiska perspektivet ses mannen som störd eller avvikande och hans aggressivitet söks i personligheten. Våldet ses som en nära nog isolerad händelse, som något enstaka som utförs av onormala män. I vissa fall har även kvinnan varit föremål i förklaringsmodellen där hon då ses som otillräcklig eller provocerande gentemot mannen (Lundgren et al., 2001). Förutom det individualpsykologiska perspektivet har även ett socialt orienterat perspektiv förekommit i förklaringen av mäns våld mot kvinnor. Det har sin grund i kriminologin och utgår i huvudsak från män som ingår i kriminalstatistiken som dömda, åtalade eller enbart misstänkta för olika former av vålds- eller sexualbrott. Beteendet förklaras även där som avvikande.

En central del i den genusorienterade våldsforskningen var att finna andra förklaringar till den rådande synen på våld som en fråga om avvikande individers beteende och leda till åtgärder för att stoppa våldet. Utifrån feministiska teorier ska våldet förstås som en konsekvens av det patriarkala system som är rådande i samhället. Systemet skapar en maktobalans mellan män och kvinnor, där män använder våld som ett redskap såväl inom som utanför familjen (a.a.).

4.2 Slag i luften

Under 1990-talet genomförde kvinnovåldskommissionen ett omfattande arbete gällande mäns våld mot kvinnor vilket resulterade i betänkandet *Kvinnofrid och Kvinnofridspropositionen*. Propositionen innehöll både myndighetsgemensamma och myndighets specifika uppdrag. Betänkandet *Slag i luften* (SOU, 2004:121) utkom nästan sju år efter att dessa uppdrag gavs, och syftar till att granska det tidigare arbetet och staka ut nya riktlinjer för arbetet med mäns våld mot kvinnor. Slag i luften tar avstamp i en könsmaktsförståelse för att utvärdera kvinnofridsuppdragen och undersöka om det föreligger hinder eller motverkande strukturer i arbetet med mäns våld mot kvinnor. Internationellt har könsmaktsperspektivet blivit allt mer uppmärksammat och finns idag inskrivet i många dokument från FN, EU och Europarådet.

Betänkandet menar att mäns våld mot kvinnor måste tolkas i ett socialt och kulturellt sammanhang där män är överordnade kvinnor och att våldet är ett uttryck för att upprätthålla den könsmaktsordning som föreligger. Den sammantagna bilden utifrån den diskriminering och de kränkningar som kvinnor utsätts i samhällets olika arenor är därmed förbundna med varandra och bidrar till att strukturen upprätthålls.

Slag i luften (SOU, 2004:121) konstaterar att Kriminalvårdsstyrelsen arbetar nationellt med behandlingsprogram om mäns våld mot kvinnor, men poängterar dock att ingen av de programmen grundas i en könsmaktsförståelse likt det norska Alternativ till Vold. Däremot ses det som positivt att kriminalvården arbetar med en hot- och riskbedömning för den dömda, men reserverar sig samtidigt mot att bedömningen görs utifrån en avvikarförståelse. Socialstyrelsen har förbättrat sitt arbete, men går samtidigt i explicit polemik med könsmaktsförståelsen som en förklaringsmodell till mäns våld mot kvinnor. Istället väljer Socialstyrelsen att utgå från en ekologisk modell, vilken bygger på en kombination av förståelser, där könsmakt är en av flera, samtidigt som samarbetsamtal fortfarande ses en adekvat samarbetsform i våldsamma relationer (a.a.).

Betänkandet framhåller att det föreligger ett motstånd och strukturer som motverkar könsmaktsmedvetet arbete, vilket omfattar flera områden och nivåer. Arbetet med mäns våld mot kvinnor tycks sakna rutinmässig organisering och en resursprioritering, vilket i förlängningen påverkar vilka kunskaper och förståelser om frågan som kommer till uttryck. Slutligen anförs att avsaknaden av kompetenskrav till tjänstetillsättningar belyser det faktum att mäns våld mot kvinnor inte ses som ett eget kompetens- eller kunskapsområde. Denna ”Bristande samsyn och samarbete mellan myndigheter är fortfarande ett stort problem vid hantering av frågor om mäns våld mot kvinnor. Utan en gemensam förståelse av problemet blir det svårt att göra arbetet effektivt och konsekvent” (SOU, 2004:121, s. 17).

4.3 Does batterers' treatment work? A meta-analytic review of domestic violence treatment

En meta analys av Babcock och Green (2004) utvärderade 22 studier som undersökte effekten av behandlingsprogram för män som utövat våld i nära relation. De mest framträdande behandlingsprogrammen när studien genomfördes var Duluth modellen och ordinär KBT men även andra typer av behandling undersöktes. Endast ett fåtal behandlingsformer har genomgått rigorösa empiriska test för att validera dess effekt. Dessa är mansgrupper som bygger på feministisk psykoedukation, mansgrupper som bygger på kognitiv och beteendeterapi, aggressionshantering och parterapi.

Den feministiska psykoedukation är den mest framstående behandlingsformen. Den kommer ursprungligen från Duluth modellen (DAIP). Enligt modellen så är den primära orsaken till våld en patriarkala strukturer och de implicita och explicita sociala sanktionerna av mäns makt och kontroll över kvinnor. Programmet är utvecklat utifrån ett socialarbetar perspektiv och undviker DSM-lika diagnoser eller kallar interventionen för terapi. Istället leder gruppterapeuten till medvetandehöjande övningar för att utmana männens upplevda rätt att kontrollera eller dominera sin partner. Alternativet till den feministiska psykoedukationen är KBT. KBT som är inriktade mot våldsamma män, primärt utvecklad av psykologer, tenderar att göra själva våldet till fokus för behandlingen. Eftersom våld är inlärt beteende menar man att ett icke våldsamt beteende kan bli inlärt enligt den kognitiva beteendemodellen. Våldet fortgår eftersom det är funktionellt för förövaren genom att den minskar kroppsliga spänningar, får offret medgörligt, stoppar en tillfällig jobbig situation och ger förövaren en känsla av makt och kontroll. Förutom själva våldet innehåller behandlingen kommunikation, självsäkerhet och social träning och tekniker mot ilska (t.ex. timeout, avkoppling utbildning och förändrade negativa åsikter) för att öka medvetenheten om alternativ till våld. Det tredje alternativet som undersöktes i studien var parterapi. Genom att inkludera sina partners i mansgrupperna kan det förändra gruppdynamiken och göra rollspelen mer verkliga samt minska klagomålet mot kvinnorna. Man tror även att det kan stärka kvinnorna att en auktoritär person konfronterar de offensiva och fördömande karaktären av partnervåld.

Behandlingstiden för de tre formerna av behandling uppgick till 16 veckor. Uppföljningstiden delades in i två kategorier. En kort som motsvarade tolv månader eller kortare, den andra tolv månader eller längre. Det var ingen skillnad i effektstorleken mellan Duluth modellen och KBT programmen. Totalt sett var skillnaderna mellan de olika behandlingsprogrammen små. Oavsett behandlingsprogram så visade återfallsgraden små förändringar. I bästa fall kan resultaten utifrån partnerrapporter med en effektstorlek på $d = 0.34$ vilket indikerar att behandlade förövaren visade på en tredjedels standardavvikelse i förbättring jämfört med de obehandlade förövarna.

4.4 Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part I: A Survey of Current Practice

De flesta studier om behandlingsprogram för män mot våld i nära relationer har gjorts i USA, vilket utgör ett problem, då resultat av dessa kan vara problematiska att generalisera till andra kulturer och rättssystem. Till skillnad från USA där behandlingsprogram ofta används enkom och utan organisatoriskt stöd så är programmen i Europa vanligtvis inbäddade i ett tätt samarbete mellan utövare med ett starkt statligt inflytande.

Med utgångspunkt i det bygger denna studie på resultat av en semi-strukturerad enkätundersökning vilken gick ut till alla medlemsländer i Europeisk unionen. Bulgarien, Estland, Ungern och Rumänien meddelade inget arbete med behandlingsprogram under den tiden studien genomfördes. 19 länder lämnade svar. Totalt rapporterades 54 behandlingsprogram för män mot våld i nära relationer inom EU.

Undersökningen försökte ringa in bland annat programdesign, praktiskt användande och administration kring arbetet. De flesta programmen utgick från kognitiv beteende-, pro-feministisk-, eller psykodynamisk behandling eller kombinationer av dessa (Hamilton, Koehler & Lösel, 2012). De flesta länder angav att de använder fler än ett behandlingsprogram, men den vanligaste metoden (70 procent av urvalet) var Kognitiv Beteendeterapi. Pro-feministisk metod utgjorde 54 procent och 31 procent använde en psykodynamisk metod. Majoriteten (54 procent) kombinerade metoderna, varav den vanligaste (41 procent) var Kognitiv Beteendeterapi och pro-feministisk metod. Detta tros ha sin grund i den populära exporten av Duluth metoden (DAIP) från USA som bygger på en Kognitiv Beteendeterapi och pro-feministisk approach (Hamilton, et al., 2012). Ett viktigt resultat i studien visar på att det inte finns någon gemensam och adekvat utvärderingsstruktur av programmen, vilket också visades i att man sällan utredde effekterna av behandlingen. Detta trots årtionden av forskning om mäns våld mot kvinnor. Vidare är utvärderingen av de program som är importerade från andra länder kraftigt eftersatta. Trots att dessa var mer strukturerade än andra så finns det tre avgörande problem: för det första måste programmet anpassas till den nya kulturella kontexten i det nya landet, med risk att programmet förändras i sin naturliga form. För det andra, om programmet inte omformas för att passa den nya kulturella kontexten så finns en risk att det är mer eller mindre omöjligt att applicera på förövarna. För det tredje så finns det en överhängande risk med att rekonstruera en metod utan inblandning av den som skapat programmet.

I Del två av samma undersökning (Akoensi, T. Koehler, J. Lösel, F och Humphreys, D., 2012) konkluderar man att positiva effekter gick att se bland behandlingsprogrammen, men de metodologiska problemen i fråga om utvärderingsdesign kopplat till programmen gör bedömningen av de svår att säkerställa. Sammantaget är den metodologiska kvaliteten på utvärderingarna otillräckliga för att dra säkra slutsatser vilket följaktligen innebär att man inte kan säga att ett behandlingsprogram är bättre än ett annat. Utvärderingen av de program som används i Europa måste förbättras och programmen behöver anpassas till de kulturella och sociala egenskaperna hos deltagarna på ett bättre sätt än idag.

5. Resultat

Resultatet bygger på de fem artiklar som framkom under Metoddelen i kapitel två. Då uppsatsen endast innehåller fem artiklar lästes både resultat och diskussion i respektive artikel för att täcka så mycket som möjligt av vad respektive artikel kom fram till. I de fall diskussionen har använts i resultatet framgår det i meningen. Under analysarbetet (*se bilaga 1*) har olika teman framkommit. Det som förenade och särskiljde artiklarna presenteras här som teman under rubrikerna *Attityd, motivation och kvinnosyn, Frivillig jämfört med tilldömd vård* och *Tyder forskning på att KBT har effekt på våldsamma män, och blir effekten bestående?*

I uppsatsen ingår totalt fem artiklar. Smedslund et al. (2007), Cranwell Schmidt et al. (2007), Musser et al. (2008), Palmstierna et al. (2012) och Townend et al. (2007). Samtliga artiklar var kvantitativa och gav numeriska resultat. Townend et al. (2007) gav i huvudsak numerisk data, men då studiens urval utgjordes av en person erhöles viss kommunikativ redogörelse i resultatet. Urvalspersonerna i samtliga artiklar var män. I fyra av artiklarna framgick beskrivning av ålder. I Cranwell Schmidt et al. (2007) var medelåldern 33år, Musser et al. (2008) uppgav att deltagarna var 18 år eller äldre, i både Palmstierna et al. (2012) och Townend et al. (2007) var medelåldern 36år. I Smedslund et al. (2007) litteraturstudie varierade åldern mellan 27-38år i de fall informationen var tillgänglig. I tre av artiklarna (Musser et al., 2008; Smedslund et al., 2007; Cranwell Schmidt et al., 2007) utgjordes urvalspopulationen av amerikanska medborgare. Urvalspersonen i Townend et al. (2007) utgjordes av en engelsman och i Palmstierna et al. (2012) utgjordes urvalspopulationen av norrmän.

Samtliga artiklar i denna uppsats mäter sitt resultat olika. I Smedslund, et al. (2007) talas det om förekomst av *nytt våld*, medan Palmstierna, et al. (2012) talar om *någon form av våld* och Musser, et al. (2008) beskriver bland annat *skador*. Därmed står det klart att begreppet *våld* definieras olika beroende på artikel.

5.1 Attityd, motivation och kvinnosyn

Cranwell Schmidt et al. (2007) undersökte hur korttidsförändringar i attityd och motivationsfaktorer hos tilldömda män kan förändra vuxna våldsamma mäns beteende gentemot kvinnor. Cranwell Schmidt et al. (2007) diskuterar att män som slår sina kvinnor ofta har två grundvärderingar som upprätthåller våldet, sexistiska föreställningar som nedvärderar kvinnor och en övertygelse om att våld är ett accepterat verktyg att använda för att kontrollera familjemedlemmar. Efter genomfört behandlingsprogram visade urvalspersonerna flera positiva förändringar i attityder gentemot deras våldsamma beteende, exempel på dessa positiva förändringar syntes bland annat i deras tankesätt gällande att det är okej att vara våldsam då du känner dig sårad, där såg man en förbättrad attityd i de självskattningsskalor som användes. Resultat visade även ett exempel på attitydförändring gällande mäns syn på att kvinnor vill bli dominerade av män då man jämförde före och efter genomfört behandlingsprogram. Motiverande faktorer till förändring visade också på positiva resultat vid avslutad behandling. Faktorn ”effekten av våldet mot min partner” (*författarens översättning*) visade den största positiva förbättringen följt av ”effekten av våldet mot mina barn” (*författarens översättning*).

En attitydförändring visades även i studien av Townend et al. (2007). Urvalspersonen visade på ett mått av motivation och insiktsfullhet genom att inse sina problem och frivilligt söka hjälp mot sitt våldsamma beteende genom att ingå i en individualiserad KBT-behandling. Resultatet visade tydligt positiva förbättringar gällande en minskning av fientlighet, ilska, fysiskt våld och verbala smädelser i kombinationen med en ökad kärlek, självständighet och upplevelse av självförverkligande.

Positiva resultat kopplat till attityd och motivation är något som även framkom i Musser, et al. (2008) där man undersökte om Motiverande Samtal (MI) innan KBT-behandling kunde öka männens förmåga/vilja (readiness) att förändra sitt våldsamma beteende. Dikotoma resultat under uppföljningsperioden om fysisk misshandel och skador visade att mindre än hälften av männens partner i MI-gruppen jämfört med de i kontrollgruppen rapporterade en eller flera handlingar av fysiskt våld. Under en uppföljningsperiod visade MI-gruppen fortfarande lägre förekomst av våld relativt till kontrollgruppen.

I Palmstierna et al. (2012) omnämns varken motivation, attityd eller feminism kopplat till behandlingen. Däremot så utgör urvalspersonerna män som frivilligt sök hjälp att förändra sitt beteende vilket bör ses som ett mått på både motivation och en attitydförändring gentemot sitt våldsamma beteende.

Endast en artikel i Smedslund et al. (2007) visade på signifikant positiva resultat för KBT-behandlingen vilken byggde på Duluth-modellen, som utgår från feministiska principer. Urvalet bestod av män tilldömda behandling, därför är det svårt att avgöra männens motivation och attityd till förändring och än mindre deras kvinnsyn.

Sammanfattningsvis framgår att två artiklar (Cranwell Schmidt et al., 2007; Townend et al., 2007) visade på positivt resultat kopplat till attityd, motivation och kvinnsyn efter avslutad behandling. I Musser, et al. (2008) kunde man se positiva resultat även om dessa inte var statistiskt signifikanta. Även om resultaten var positiva i Palmstierna et al. (2012) uppvisade fortfarande de män som innan behandlingen uttryck sig kränkande och hotfullt mot kvinnor fortfarande sådana tendenser. Som helhet ger Smedslund et al. (2007) ett otydligt svar på frågan om attityd, motivation och kvinnsyn. Den enda signifikant positiva studien på Duluth-modellen, samtidigt återfinns det en annan inkluderad studie där Duluth-modellen används utan resultat.

5.2 Frivillig jämfört med tilldömd vård

Palmstierna et al. (2012) skriver i tidigare forskning att den tvetydiga effekten av KBT kan bero på otillräcklig beskrivning av behandlingsprogrammen och att urvalspersonerna i flera av studierna utgörs av män dömda till behandling istället för män som frivilligt sökt hjälp om att förändra sitt beteende.

Urvalspersonerna i Palmstierna et al. (2012) var män som frivilligt sökt hjälp för att få hjälp med sitt våldsutövande i nära relation genom att ingå i en grupperapi som byggde på KBT. Behandlingen hade flera positiva resultat av det självrapporterade våldet. Författarna diskuterar det faktum att de flesta män som hoppade av behandlingen tillhörde de äldre av urvalspersonerna samtidigt som behandlingen hade sämst effekt på de yngsta. Den enda karaktäristiska kopplingen mellan de män som efter behandlingen utövade fysiskt våld var ålder. All fyra män som uppvisade fysiskt våld efter behandling var under 28 år.

Även Townend et al. (2007) bygger på frivilligt deltagande. Studien utgörs av en observerande fallstudie där författarna på nära håll undersökte en urvalspersons utveckling kopplat till KBT-behandlingen. Resultatet i Townend et al. (2007) visade på en positiv effekt genom en minskad fientlighet i kombination

med ökad kärlek gentemot sin partner, det framhåller författarna som ett mått på ökad insikt och motivation till förändring. Det faktum att studien består av *en* urvalsperson, vilket är ovanligt i forskning (Townend et al., 2007, s. 451) på KBT som behandlingsprogram för män som utövat våld i nära relation, innebär att forskningen ges en djupare förståelse att bedriva fortsatt forskning på män som frivilligt sökt hjälp till att förändra sitt våldsamma beteende.

Smedslund et al. (2007) uppmärksammar också att många studier bygger på frivilligt kontra tilldömt deltagande, och att det kan påverka behandlingsprogrammets resultat, men att deras artikel innehåller studier med urvalspersoner från båda grupperna. I Smedslund et al. (2007) framgår att endast en av fem artiklar kunde visa på en statistisk signifikans där KBT fungerar jämfört med en kontrollgrupp som gjorde samhällstjänst, ej kopplad till behandling av våldsutövande. Männerna i behandlingsprogrammet deltog inte frivilligt, utan var tilldömda behandling av en domstol efter att ha brukat våld i nära relation. Resultaten från Smedslund et al. (2007) kunde inte visa på någon skillnad, endast en av deras artiklar som användes som data kunde påvisa en signifikant skillnad.

Musser et al. (2008) undersöker i sin studie effekten av Motiverande Samtal innan KBT-behandling mot en kontrollgrupp som inte mottog Motiverande Samtal innan behandling. Urvalspersonerna bestod av både frivilliga och personer som blivit tilldömda vård av en domstol i USA. Poängen med att använda sig utav Motiverande Samtal innan KBT-behandling var att försöka se ifall det gick att få ett ökat behandlingsengagemang och en ökad motivation till förändring av sitt våldsamma beteende mot kvinnor. Vid uppföljning, efter en sex månaders period, visade resultatet att nivån av våld visade sig vara något lägre i gruppen som mottagit Motiverande Samtal innan KBT-behandling jämfört med kontrollgruppen som endast fick KBT-behandling detta var däremot inget som kunde bevisas med någon statistisk signifikant skillnad. Utifrån artikeln (Musser et al., 2008) gick det inte att se om det positiva resultatet var kopplat till de män som frivilligt sökt sig till behandlingen eller om även dömda män ingick.

Cranwell Schmidt et al. (2007) utgick från DAEP (Domestic Abuse Education Project), ett pro-feministiskt gruppbaserat behandlingsprogram för att undersöka hur korttidsförändringar i attityd och motivationsfaktorer hos tilldömda män kan förändra vuxna våldsamma mäns beteende gentemot kvinnor. Efter genomfört behandlingsprogram visade urvalspersonerna flera positiva förändringar i attityder gentemot deras våldsamma beteende, där exempel på dessa positiva förändringar bland annat syntes i deras tankesätt gällande att det är okej att vara våldsam då du känner dig sårad, där såg man en förbättrad attityd. Ett liknande resultat framkom även i Smedslund et al. (2007) data, där den enda signifikant positiva studie byggde på ett feministisk perspektiv, Duluth modellen samt att urvalspersonerna där också utgjordes av män dömda till behandlingen.

Sammanfattningsvis visar två artiklar (Palmstierna et al., 2012; Townend et al., 2007) positivt resultat efter behandlingen där urvalspersonerna deltog frivilligt. Samtidigt ses positiva resultat efter behandling i två artiklar (Musser et al., 2008; Cranwell Schmidt et al., 2007) där deltagandet var helt eller delvis tilldömt.

5.3 Tyder forskning på att KBT har effekt på våldsamma män, och blir effekten bestående?

Två artiklar (Palmstierna et al., 2012; Townend et al., 2007) med frivilligt deltagande visar att KBT kan ha en effekt på våldsamma män som utövar våld i nära relation, både vad gäller fysiskt, psykiskt och materiellt våld. I Smedslund, et al. (2007) visade en av de inkluderade studierna på en statistiskt signifikant fördel för KBT, där uppföljningen var efter sex månader, samtidigt framgår att det inte går att dra några slutsatser huruvida KBT faktiskt har effekt på våldsutövande män då resterande artiklar gav väldigt varierande resultat. Författarna diskuterar att för få randomiserade kontrollstudier på området gör att det inte går att dra några entydiga slutsatser huruvida KBT kan ha en positiv eller negativ effekt hos våldsutövande män.

I Cranwell Schmidt et al. (2007) genomgick tilldömda urvalspersonerna ett KBT-behandlingsprogram med syfte att öka motivation att upphöra med våldet samt förändra könsstereotypa och sexistiska attityder. Efter avslutad behandling gick det att se positiva resultat vid självskattningar av männen i fråga om attityder och stereotypa könsroller kopplat till våld i nära relation. Såväl attityd som motivationsfaktorer förbättrades och signifikanta förbättringar visades i fråga om jämlika förhållanden mellan män och kvinnor. Deltagarna framhåller därutöver att de efter behandling är mindre motiverade av negativa korttidsförändringar kopplade till sin egen person, som att förlora jobbet eller bli arresterad. Istället är de mer motiverade att upphöra med våldet kopplat till den negativa effekt det har på sin partner och deras gemensamma barn. Motsägande resultat framkom dock hos flera av männen som fortfarande menar att mäns våld beror på att de är avundsjuka, svartsjuka eller påverkade alkohol. Resultatet i Cranwell Schmidt et al. (2007) ska ses i ljuset av att det inte genomfördes någon uppföljning annat än direkt efter avslutad behandling.

För att öka förmågan/viljan (readiness) att förändra sitt våldsamma beteende och söka hjälp undersökte Musser et al. (2008) om Motiverande Samtal innan behandling kunde ge ökad motivation till män som var aktuella vid ett manscenter i Howard County, Maryland att förändra sitt våldsamma beteende. Genom självskattningar från männen och deras partner gick det att se ett marginellt positivt resultat av behandlingen under uppföljningsperioden. Resultatet kunde inte statistiskt säkerställas, men talar för att MI kan ha en effekt.

Resultat av huruvida effekten av KBT blir bestående är svårbedömt, då samtliga artiklars uppföljningstid efter avslutad behandling varierade från lägst fyra månader (Palmstierna et al., 2012) och som högst upp till nio månader (Townend et al., 2007). I Smedslund et al. (2007) framkommer varierade uppföljningstider av de inkluderade studierna från 6 månader upp till två år. Musser et al. (2008) mätte sin uppföljning efter sex månader samtidigt som Cranwell Schmidt et al. (2007) inte mätte uppföljning på annat sätt än direkt efter avslutad behandling. Positiva resultat vid uppföljningen sågs i Palmstierna et al. (2012) såväl som Townend et al. (2007) där positiva resultat i fråga om fysiskt våld och känslomässigt ansvar sågs upp till nio månader efter avslutad behandling. I Musser et al. (2008) framkommer att Motiverande Samtal visar på en positiv effekt under uppföljningstiden jämfört med kontrollgruppen. Vid uppföljningstiden vid sex månader var siffrorna mellan gruppen som mottog motiverande samtal och kontrollgruppen i fråga om fysiska våldshandlingar något lägre än direkt vid avslutad behandling men fortfarande positiva. I Smedslund et al. (2007) visade endast en av de sex inkluderade studierna ett signifikant positivt resultat, däremot går det inte utifrån artikeln att dra några slutsatser om resultaten är bestående då det sammantagna resultatet är väldigt varierat. Cranwell Schmidt et al. (2007) undersökte endast korttidsförändringar i attityd och motivationsfaktorer med en avslutande resultatmätning vid behandlingens slut. Någon senare uppföljning gjordes ej, därmed går det inte att dra några slutsatser huruvida resultatet är bestående över tid.

6. Analys

Under resultatkapitlet framträdde resultatet av de likheter och skillnader som återfanns i de artiklar som ingick i uppsatsen. Analysen tar avstamp i Connells (1996) Maskulinitetsteori som presenterades i kapitel tre samt de fyra artiklar som presenterades i den tidigare forskning som redovisats i kapitel fyra.

6.1 Resultatanalys

I resultatavsnittet framkommer problemet med att samtliga artiklar mäter sitt resultat olika. Bland annat framkom att Smedslund et al. (2007) talar om förekomst av *nytt våld*, medan Palmstierna et al. (2012) talar om *någon form av våld* och Musser et al. (2008) beskriver bland annat *skador*. Skillnaderna gör att det är svårt dra några enhetliga slutsatser vilket också anförs i Hamilton, et al. (2012) där författarna framhåller att det finns betydande svårigheter att mäta effekten av de behandlingsprogram som används för män som brukat våld i nära relation. Vidare påtalas det faktum att olika behandlingsprogram mäter våld olika vilket gör att det inom EU saknas en systematisk utvärderingsdesign kopplat till programmen för att kunna följa upp behandlingens resultat av de program som används (a.a.).

Män som brukar våld i nära relation delar ofta två grundvärderingar för att upprätthålla sin makt genom våldet (Cranwell Schmidt et al., 2007), den ena utgörs av sexistiska könsföreställningar och stereotyper som upprätthåller mannen som överordnad kvinnan, den andra är en förvisning om att våld är ett accepterat verktyg för att kontrollera familjemedlemmar. Connell (1996) menar att just våld är ett av många verktyg som män använder för att upprätthålla hegemonistisk maskulinitet, det vill säga, säkerställa och vidmakthålla sin överlägsna position gentemot kvinnan, såväl i hemmet som i samhället i stort, det är även något som bekräftas av resultatet i Cranwell Schmidt et al. (2007) där männen efter behandlingen hade förändrat sina attityder, bland annat om att kvinnor vill bli dominerade av män. Det är däremot svårt att i någon vidare bemärkelse koppla maskulinitetsteorin till de andra artiklarna i frågan om motivation, attityd och kvinnoosyn då alla visade på mer eller mindre positiva resultat, oavsett om behandlingen var frivillig (Palmstierna et al., 2012; Townsend et al., 2007) eller tildömd (Smedslund et al., 2007; Musser et al., 2008) och om behandlingen var kopplad till feministiska principer eller ej.

Ålder kopplat till våld diskuteras i Palmstierna et al. (2012) där de flesta som avslutade behandlingen i förtid var de äldre i urvalskategorin samtidigt som de män som utövade fysiskt våld efter behandlingen var de yngre i urvalskategorin, alla som brukat våld var under 28 år. Maskulinitetsteorin (Connell, 1996) teoretiserar inte kring sambandet mellan ålder och våld, men Maskulinitetsteorin hämtar delvis sina idéer från patriarkatsteorin, som helt tycks bortse från ålder som möjlig orsak till våld. Istället klumpas män ihop till en enhetlig social kategori, vilket kan leda till att skillnader mellan olika kategorier män och deras möjlighet till patriarkal makt osynliggörs. Även om teorin om hegemoni inte primärt studerar relationen mellan ålder och våld, så är den öppen för sambandet mellan våldsutövning och mannens livsfas. På samma sätt som teorin om hegemoni differentierar olika grupper av män så borde det också vara möjligt att differentiera ålder i kategorier, men i praktiken diskuteras främst mäns klass och etnicitet.

Smedslund et al. (2007) påtalar det faktum att det finns för få randomiserade kontrollstudier för att bekräfta effekten av KBT som ett effektivt behandlingsprogram. Avsaknaden av tillräcklig forskning på området kan bero på att det föreligger ett motstånd och strukturer som motverkar könsmaktsmedvetet arbete

(SOU, 2004:121), vilket bland annat syns genom att arbetet tycks sakna rutinmässig organisering och resursprioritering. Även *Slagen dam* (Lundgren et al., 2001) har uppmärksammat dessa strukturer i sin omfångsundersökning. Den genusorienterade våldsforskningen strävar efter att finna alternativa förklaringar till den rådande synen på våld, som tidigare har präglats av ett mer individualpsykologiskt perspektiv där den våldsamma mannen förstås som avvikande eller att aggressiviteten är en del av personligheten. Beroende på perspektiv går det att hävda att den individualpsykologiska traditionen tidigare haft starkast fäste på det diskursiva fältet och dikterat orsaken till våldet. Ett mer feministiskt resonemang skulle kunna hävda att det istället beror på den patriarkala strukturen i sammanhanget, som enligt hegemonisk maskulinitet (Connell, 1996), förstås som den konstruktion av genuspraktik som vid den givna tiden innehåller den accepterade förklaringen på frågan om patriarkatets legitimitet. Genom att slå hål på och utmana den tidigare individualpsykologiska synen på orsaken till våldet vågar den hegemonistiska maskuliniteten utmana problemet som ett mansproblem där alla män är delaktiga genom den *delaktiga maskuliniteten*, som ingår som en del i den hegemonistiska maskulinitetsmodellen. Osäkerheten kring behandlingsprogrammets effekt kopplat till vilket program som använts framhålls också i Babcock och Green (2004).

Även om man accepterar tankesättet att patriarkala strukturer föreligger vilket då också hämmar arbetet mot mäns våld mot kvinnor så framkommer i resultatet (Cranwell Schmidt et al., 2007; Smedlund et al., 2007) att KBT-behandling med feministiska perspektiv redan används på flera håll, och i tidigare forskning (Babcock & Green, 2004) lyfts Duluth-modellen fram som ett av de mest använda behandlingsprogrammen, vilket bygger på feministiska principer. De slutsatser som dras i både *Slag i luften* (SOU, 2004:121) och *Slagen dam* (Lundgren, et al., 2001) kan med Connells (1996) teori förklaras utifrån att hegemonistiska strukturer föreligger, där våldet ska förstås som en konsekvens av det patriarkala system som är rådande i samhället. Systemet skapar en maktobalans mellan män och kvinnor, där män använder våld och makt som ett redskap för att upprätthålla makt, såväl inom familjen men också genom institutioner och andra samhällsliga sfärer.

Ett problem med ovanstående resonemang är att det inte tar hänsyn till varje mans individualitet eller orsak till våldsanvändning, det är inte orimligt att det finns orsaker som ligger bortom den feministiska förklaringsmodellen. Samtidigt framkommer i resultatet artiklar (Townend et al., 2007; Palmstierna et al., 2012) som visar på att det finns män som går emot de strukturer som antas föreligga (Lundgren, et al., 2001; SOU, 2004:121), genom att frivilligt söka vård för sin våldsproblematik, något som kan lyftas fram som ett mått på individuell insiktsfullhet och medvetenhet om sin problematik. Ett vanligt argument är att enskilda individer på mikronivå inte kan representera den allmänna strukturen som föreligger på en makronivå, att det strukturella problemet inte går att ifrågasätta genom att hänvisa till enskilda individers upplevelser eller uttryck. Häri framkommer också det största problemet med Connells (1996) teori. Connell förklarar inte explicit om hegemonisk maskulinitet skall förstås utifrån ett mikro- eller makrokulturellt perspektiv, eller om teorin rent av ska omfatta båda perspektiven och därigenom utge sig för att kunna förklara allt?

En intressant upptäckt gjordes vid inläsning av Smedlund et. al. (2007), där en av de artiklarna som ingick hade en urvalspopulation som bestod av militärer. Märk väl att militärstudien inte är resultatet av Smedlund et. al. (2007), istället används den för att den i sammanhanget är intressant i förhållande till Connells (1996) teori. Militärstudien visade positiva men ej signifikanta resultat där behandlingens urvalspersoner utgjordes av manliga militärer. Om man utgår från ett strukturellt perspektiv och generaliserar något så tycks de gå emot Connells (1996) syn på hur hegemoni skapas inom bland annat militären, där hon

menar att samband mellan kulturella ideal och institutionell makt, kollektivt och individuellt upprätthåller en tämligen övertygande kollektiv bild av maskulinitet. Det är möjligt att den tidigare mansdominerade militära kulturen håller på att förändras genom att fler män vågar utmana de historiskt rådande maskulina idealen, vilket enligt Connells (1996) teori exemplifierar en kamp mellan olika typer av maskulinitet med den maskulinitet som betonat män som primära militärer rent historiskt. Det ska förstås utifrån att hegemonisk maskulinitet är en föränderlig relationell maktprocess, som tillåter att andra män och kvinnor när som helst kan utmana den – det pågår en ständig kamp om den kulturella makten inom olika kontexter (a.a.).

Utifrån syftet med studien, undersöka effekten av KBT som behandlingsform för män som brukat våld i nära relation, har det under analysarbetet framkommit flera intressanta sidospår utöver själva effekten av KBT som behandlingsform för män som utövat våld i nära relation. Svårigheten att mäta resultat (Hamilton, et al., 2012) är påtagligt närvarande och gör själva sammanställningen av resultaten svårtolkade. Det tillsammans med att de finns för få randomiserade kontrollstudier på området (Smedslund et al., 2007), avspeglar väl det som Lundgren et al. (2001) framhåller som motstånd och strukturer som motverkar könsmaktsmedvetet arbete.

Palmstierna et al. (2012) resonerar kring det faktum att den blandade effekten av KBT dels kan bero på en otillräcklig beskrivning av behandlingsprogrammet samt att urvalspersonerna ofta utgörs av män som blivit tilldömda behandling i enlighet med ett straffutlåtande. I denna uppsats framkommer dock att positivt resultat gick att se både vid frivillig behandling (Palmstierna et al., 2012; Townend et al., 2007) såväl som vid tilldömd (Musser et al., 2008; Cranwell Schmidt et al., 2007), oavsett om den byggde på feministiska principer eller ej. Här finns det anledning att återkomma till Maskulinitetsteorin (Connell, 1996), som menar att mäns våld är ett uttryck för att upprätthålla och säkerställa sin överordnad över kvinnan. Man måste fråga sig om det är möjligt kategorisera män så statistiskt som Maskulinitetsteorin gör. Att mannens våld endast kan härledas till den för tillfället rådande maskulinitet som han befinner sig i, där våld används som ett verktyg för att upprätthålla makt känns tämligen tunt. Att män, eller kvinnor för den delen, skulle reduceras till den grad att deras handlingar enbart ska förstås som en reaktion på sin nuvarande *maskulinitet* samtidigt som teorin tycks sakna de verktyg som behövs för att förklara och resonera kring enskilda individers upplevelser, tankar och beteenden, gör att den stundom saknar bäring i sammanhanget. Samtidigt bör sägas att teorin inte primärt gör anspråk på att förklara relationen mellan män och våld, utan snarare att mäns makt i relation till kvinnor upprätthålls genom institutioner, kultur och övertalning.

7. Slutsatser

Syftet med uppsatsen var att genom en systematisk litteraturstudie undersöka effekten av KBT som behandlingsform för män som brukat våld i nära relation. För att besvara uppsatsens syfte formulerades två frågeställningar. Den första ställde frågan om KBT har en effekt på våldsutövande män? Den andra frågar om resultatet vid behandling skiljer sig åt beroende på om behandlingen var frivillig eller tilldömd?

I denna uppsats framkommer att KBT som behandlingsmetod har en positiv effekt på våldsutövande män, om än inte helt odelad. De män som misshandlar tycks ofta dela sexistiska könsföreställningar om kvinnor där mannen genom våld bibehåller sin särställning gentemot kvinnan. Det förstås av Connell's maskulinitetsteori som att män bland annat använder våld som ett medel för att upprätthålla sin position gentemot kvinnan. Bakgrundsvariabeln *tidsperspektiv*, gör gällande att det finns viss evidens som pekar på att KBT kan vara en effektiv behandlingsmetod för män som brukat våld i nära relation under en uppföljningstid från några månader upp till ett år. Behandlingsresultatet varierar, vilket gör det svårt att dra några övertygande slutsatser om KBT som säker behandlingsform. Ålder tycks spela en viss roll i fråga om våld och behandling då det framkom i en artikel att yngre är mer benägna att använda våld jämfört med äldre män, här ger Maskulinitetsteorin inget tydligt svar på varför just yngre män skulle vara mer våldsbenägna än äldre män. Ålderns betydelse för våldsanvändning påtalas endast i en artikel därför är det svårt att generalisera om det faktiskt gäller alla yngre män.

Resultatet i denna uppsats visar att en initial motivation till förändring inte tycks påverka resultatet av behandlingen nämnvärt, då både män från både frivillig och tilldömd behandling uppvisade ett liknande resultat. Det går inte heller att framhålla KBT med feministiska principer som ett bättre alternativ till en annan form av KBT, såsom grupp- eller par-KBT. Att behandling som vilar på feministiska principer inte skulle vara mer framgångsrik än traditionell KBT går på tvären med den förklaringsmodell som Maskulinitetsteorin framhåller, att patriarkala strukturer utgör grunden för mäns våld mot kvinnor.

Här framkommer författarens kritik mot teorin i uppsatsen, dvs. att den inte tydliggör om den ämnar förklara fenomenen på en mikro- eller makronivå. Teorin får svårt att förklara enskilda fall i resultatet, samtidigt gör den ett bättre jobb under kapitlet Tidigare forskning där den på ett förtjänstfullt sätt teoretiserar kring det faktum att och varför det föreligger ett motstånd och strukturer som motverkar könsmaktsmedvetet arbete, vilket omfattar flera områden och nivåer i samhället.

Slutligen konstateras att KBT som behandlingsform för män som brukat våld i nära relation visar på positiva resultat, även om de inte är helt entydiga. Uppföljningstiderna varierar mellan olika artiklar men det går att visa att effekten håller i sig mellan fyra till nio månader efter behandling. Resultatet påverkas inte nämnvärt om behandlingen är frivillig eller tilldömd, däremot kan åldern ha en koppling till våld där yngre män tycks vara mer våldsbenägna än äldre män.

8. Diskussion

Under diskussionskapitlet kommer först en metodkritisk diskussion göras för att peka på fel och svårigheter som uppkommit under uppsatsens tillblivelse. Därefter förs en diskussion där slutsatserna kommer att lyftas upp i ett vidare sammanhang och relateras till tidigare forskning. Kapitlet avslutas med förslag till fortsatt forskning.

8.1 Metodkritisk diskussion

Denna studie utgår från fem artiklar, två från USA, en från England och två från Norge. Ett problem som uppmärksammas i avsnittet tidigare forskning (Hamilton, et al., 2012) är att de behandlingsprogram som framarbetats i andra länder måste anpassas till den nya kulturella kontexten i det nya landet, om detta inte görs riskerar man att programmet helt eller delvis tappar sin ursprungliga funktion. Författaren till denna uppsats hade för avsikt att även inkludera artiklar från Sverige, men vid databassökningen gav inte de söktermerna någon träff. Det är möjligt att författaren här använt fel söktermer för ändamålet. Att artiklarna utgörs av data från västvärlden utgör i sig ett problem då resultatet hade kunnat se annorlunda ut om sökningarna inkluderat artiklar på andra språk eller från andra kontinenter. Å andra sidan är det positivt då resultatet är kopplat till den kontext vi befinner oss i.

Därutöver är det rimligt att anta att det måste föreligga någon sorts skevhet i urvalet. Trots att databaser som inkluderar forskning på engelska blev ändå det slutgiltiga databasresultatet litet, varav två av fem kommer från Norge. Det är sannolikt orimligt att ett i sammanhanget så litet land som Norge utgör en så betydande del inom våldsforskning. Här är det rimligt att fel sökord eller att de som användes inte är de vedertagna sökorden inom partnerrelaterad våldsforskning. Det gjordes inte sökningar i alla databaser som finns tillgängliga på Ersta Sköndals högskola's bibliotek vilket kan ha lett till att de mest relevanta databaserna försumrades i sökprocessen, däremot tog författaren hjälp av personal vid biblioteket för att bistå med relevant sök teknik.

Initialt hade författaren planerat att komplettera litteratursökningen med intervjuer med praktiserande KBT-terapeuter, men med hänsyn till den tid som stod till förfogande för uppsatsen och den svårighet det innebar att få kontakt med KBT-terapeuter som dels arbetar med män som förövare och som hade tid att ställa upp på intervju så valde författaren att frågå idén. Intervjuer hade gett uppsatsen mer kvalitativt djup vilket hade varit ett positivt tillskott till artiklarnas kvantitativa resultat. Information från kliniskt arbetande terapeuter hade kunnat ge många svar på mer praktiska frågor vilka hade varit intressant att koppla till resultatet.

Teorivalet utgör i sig en rad frågetecken. Å ena sidan så fungerar den väl som analysverktyg för att förklara mäns våld och makt utifrån ett feministiskt perspektiv, men å andra sidan är det tämligen oklart på vilken mikro-, meso-, eller makronivå som teorin ska tillämpas enligt teoriförfattaren. Det i sig gör det svårt att förstå på vilken nivå analysen bör ligga, därför valde författaren att använda teorin som analysverktyg där den kunde ge svar på resultatet, oavsett om det rörde sig om individuella eller samhälleliga resultat. Sammantaget utgör teorivalet ett välkommet perspektiv på mäns våld mot kvinnor kopplat till det motstånd mot könsmaktsmedvetet arbete som framkommer i tidigare forskning, samt att våldet sannolikt inte endast är

en individuell företeelse kopplat till vissa män utan snarare bär kopplingar till någon form av strukturell manlig makt.

8.2 Diskussion

Under uppsatsen gjordes flera intressanta upptäckter som kopplar uppsatsens resultat till tidigare forskning. Bland annat så framkom i Cranwell Schmidt, et al. (2007) om motivationsfaktorer att deltagarna uppvisade flera signifikant positiva förändringar i frågor som rör värderingar och mer jämlika uppfattningar om män och kvinnor och dess roller. Däremot visar en del av resultatet att män fortfarande anser att män ofta slår kvinnor för att de känner sig osäkra, är avundsjuka eller på grund av alkohol. Det innebär då att resultatet står i bjärt kontrast till en av grundtankarna inom KBT som menar att våld alltid är ett val (Payne, 2015; Socialstyrelsen, 2011). Genom att vara under påverkan av alkohol eller överväldigande av avundsjukan upphör männen att själva kunna fatta ett rationellt val att inte slå. Det är dock inte omöjligt att svaren kan förklaras genom att deltagarna tar ett ökat ansvar för sina egna känslor och därigenom också relationen mellan sin känslomässiga upplevelse och våldsamma beteende mot sin parter.

Trots att resultaten i Musser et al. (2008) inte visade på någon signifikant skillnad så visar ändå annan forskning (DiClemente, Bellino & Neavins, 1999) på att positiva resultat går att erhålla utifrån Motiverande samtal med patienter. Det var även något som framkom i uppsatsförfattarens försök att få kontakt med praktiserande KBT-terapeuter för interjuver. Under ett av de samtal som fördes med en terapeut framkom att Motiverande Samtal är en av de mest vanliga sätten i Sverige idag att behandla män som utövat våld i nära relation, men att det råder en total avsaknad av en rutinmässig och strukturerad uppföljning av behandlingen.

Ålderns relevans för våld var något som framkom i Palmstierna et al. (2012) där de flesta som utövade fysiskt våld efter behandlingen var under 28 år. Det är också något som framkommit både i tidigare forskning (Jewell & Wormith, 2010), där det framläggs att unga män är överrepresenterade och att förekomsten av fysiskt våld sedan sjunker med en stigande ålder. Ungdomsstyrelsen (2013) framhåller att risken att en ung man utför ett våldsbrott är mer sannolikt än att en vuxen man gör det, och att ju äldre mannen blir, desto lägre risk är det att han utövar våld. Det korrelerar väldigt väl med de resultat som framkom i Palmstierna et al. (2012).

Inom våldsforskning så mäts ofta resultatet från såväl männens partner och kriminalstatistik för att kartlägga om mannen återfallit i brott (Musser, et al., 2008; Palmstierna, et al., 2012; Townend, et al., 2007; Smedslund, et al., 2007; Cranwell Schmidt, et al., 2007). I de fall där behandlingsprogrammets effekt mäts genom rapporter från männens partner finns det ett betydande utrymme för stora felkällor på grund av att det inte går att säkerställa kvinnans lojalitet till mannen. Kriminalstatistik är också vanskligt att utgå ifrån då mörkertalet kring våldsanmälningar i nära relationer är stort (BRÅ, 2002). Det är också svårt att dra slutsatser kring resultatet då männens anledning till att delta vid en behandling skiljer sig åt. I vissa fall var behandlingen ett resultat av ett straffutlåtande (Smedslund, et al., 2007; Cranwell Schmidt, et al., 2007) medan andra var ett frivilligt deltagande (Palmstierna, et al., 2012; Townend, et al., 2007). I Musser, et al. (2008) var deltagandet 80% dömda till behandling var frivilligt, resterande väntade på rättegång eller deltog frivilligt.

En av de artiklar som ingick i Smedslund et al. (2007) litteraturstudie visade positiva men ej signifikanta resultat där behandlingensurvals personer utgjordes av manliga militärer. Intressant är dock att ett positivt resultat bland militärer som behandlats med KBT kopplat till våld i nära relationer även bekräftas i en pilotstudie (Taft, et al., 2013) även om urvalet där var relativt litet. Det gör att Connells (1996) tanke om att maskulin hegemoni skapas och upprätthålls genom den maskulina arena där militären verkar hamnar lite på kant med aktuell forskning på området. Däremot kan det vara uppsatsförfattaren som missuppfattar vad Connell menar med det eller att det rör sig om en slump.

I debatten om KBT och evidensbaserad praktik handlar den största frågan om det fokus KBT har på att definiera och modifiera specifika problem med klientens beteende, vilket endast leder till positiva resultat avseende ett begränsat antal problem som främst handlar om psykisk ohälsa (Payne, 2015). Motståndarna menar att om fokus endast läggs på ett specifikt problemområde, exempelvis psykisk ohälsa, istället för en positiv syn på styrkor och målsättningar hos klienten likt de i en styrke- och lösningsfokuserad praktik går detta emot principen om gemensamma värden som innebär att man ska eftersträva positiva mål. Det skall dock sägas att KBT har ett starkt fokus på resultat vilket också är en form av framåtsträvande aspekt som de gemensamma värdeprinciperna inrymmer (IMS, 2007).

Payne (2015) menar att om vi ska acceptera de argument som förs fram av anhängare till KBT måste vi även acceptera de positivistiska forskningsmetodernas relevans. En betydande fördel med att acceptera det positivistiska argumentet är att sådana metoder är accepterade då man arbetar tillsammans med andra professioner, framförallt medicin och psykologi vilka i huvudsak vilar på positivistiska forskningsmetoder och konstruerar sin kunskap i helt andra kontexter än hur det konstrueras i socialt arbete (Healy, 2014). En sådan acceptans skulle innebära att KBT kan överbrygga det glapp som innebär att det sociala arbetets professionella position ytterligare skulle kunna stärkas av ett akademiskt godkännande (Payne, 2015).

När KBT introducerades togs det emot med viss skepsis och sågs inte som en attraktiv behandlingsinriktning av majoriteten av socialarbetare i Sverige. Sedan dess har det skett en gradvis förändring och nu tycks nästan all behandling bygga på KBT (IMS, 2007). Kanske är det terapins användarvänlighets förtjänst? Även om efterfrågan bär med sig att allt fler oseriösa kallar sig KBT-terapeuter efter en helgkurs, så ligger det sanning i att det går att använda delar av KBT om man har en adekvat grundutbildning (a.a.). Forskning (Cort, et al., 2009) har visat att det är möjligt att lära ut vissa KBT-tekniker till erfarna praktiker i olika professioner utan att behöva acceptera eller anta KBT i sin helhet. På senare år har även terapin utvecklats och anpassats till den digitala tidsåldern och forskning (Hedman, et al., 2014; Andersson, 2014) visar nu att internetbaserad KBT har visat goda resultat för personer med ångestproblematik och tvångsmässigt beteende.

Trots de framsteg som KBT rönt så går det inte att bortse från den feministiska kritik som formulerades i uppsatsens inledning. Det individualistiska synsättet om att alla problem kan härledas från en individs medvetande och att man bortser från följderna av socialt förtryck är en kritik som KBT har svårt att värja sig mot. En risk med att införliva och acceptera de positivistiska forskningsmetoderna innebär inte bara att KBT erhåller ett akademiskt godkännande från den positivistiska traditionen, risken är att kritiken växer på ett annat håll då de positivistiska forskningsmetoder som kommer till användning vid prövning av olika praktiktekniker anses av feministisk teori vara negativt inställda till kvinnors behov, både i rollen som klient och KBT-praktiker (Payne, 2015). Den eftersträvansvärda evidensgrunden för KBT skulle ögonblickligen

upphöra om man avfärdade idén att individers problembeteende borde stå i centrum för socialarbetarens insatser.

Den feministiska kritiken menar att:

”Det sättet att tänka, som enbart är pragmatiskt inriktat på identifierbara beteenden, innebär att man inte förstår att ursprungen till problemen ligger i ett socialt samspel med mäktiga individer - enligt feministiskt tänkande i samspelet med mäktiga män - i en patriarkalisk social struktur” (Payne, 2015, s. 200).

Om inte KBT tar fasta på den feministiska kritik som riktats finns en överhängande risk att värdet med beteendeförändring och kognitiv förändring på sikt blir en ineffektiv metod som bortser från de sociala strukturer som förtrycker och manifesteras i individers problem. En av de stora utmaningarna socialt arbete står inför är att dess tvärvetenskapliga disciplin ska försöka införliva kunskaper från både sociala och psykologiska vetenskaper - vilket gör det till en stor fortsatt utmaning att förändra både sociala och individuella faktorer som ingår i de frågeställningar vilka man inom professionen försöker hantera och åtgärda (Payne, 2015). Genom att öka kunskapen om diskurser från andra professioner har socialarbetare möjlighet att öka sitt inflytande och därigenom också erhålla en större plats på den diskursiva arenan och utmana synen på sociala problem.

8.3 Förslag till fortsatt forskning

Under arbetet har författaren stött på förhållandevis många studier som undersökt en eller jämfört effekten av olika program som används vid behandling av män som utövat våld i nära relation. Problemet är det är att det tycks saknas en långsiktig systematiskt uppföljning för att se om behandlingseffekten håller i sig. Det framgår tydligt att det inte finns någon rutinmässig uppföljning efter behandling, inte mer än en återkoppling. En longitudinell eller annan lämpligt studie som mäter förekomsten av männens våld över en längre tid skulle vara ett välkommet tillskott för att kunna värdera effekten av KBT för män som brukat våld i nära relation över tid.

Referenser

- Akoensi, T. Koehler, J. Lösel, F och Humphreys, D. (2012). *Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part II: A Systematic Review of the State of Evidence*. International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology 57(10) 1206–1225. DOI: 10.1177/0306624X12468110
- Andersson, E. (2014). *Enhancing cognitive-behavior therapy in the treatment of obsessive-compulsive disorder*. Diss. (sammanfattning) Stockholm : Karolinska Institutet, 2014. Stockholm.
- Archer, J. (2004). *Sex Differences in Aggression in Real-World Settings: A Meta-Analytic Review*. Review of General Psychology, Vol. 8(4), 291–322 doi: 10.1037/1089-2680.8.4.291
- Babcock, J. C., Green, C. E., & Robie, C. (2004). Does batterers' treatment work? A meta-analytic review of domestic violence treatment. *Clinical Psychology Review*, 23(8), 1023-1053.
- Belfrage, H., & Strand, S. (2012). *Measuring the outcome of structured spousal violence risk assessments using the B-SAFER: risk in relation to recidivism and intervention*. Behavioral Sciences & the Law, 30(4), 420-430.
- Boethius, S. (2015). *Män, våld och moralarbete: rapporter från män som sökt behandling för våld i nära relationer*. Diss. Lund : Lunds universitet, 2015. Lund.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber
- Brottsförebyggande rådet. (2002). *Våld mot kvinnor i nära relationer: En kartläggning*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Connell, R. (1999). *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos.
- Cooper, Z., Fairburn, C. G. (2011). *The Evolution of “Enhanced” Cognitive Behavior Therapy for Eating Disorders: Learning From Treatment Nonresponse*. Cogn Behav Pract, 18(3), 394–402. doi:10.1016/j.cbpra.2010.07.007
- Cort, E., Moorey, S., Hotopf, M., Kapari, M., Monroe, B., Hansford, P. (2009). *Palliative care nurses' experiences of training in cognitive behaviour therapy and taking part in a randomized controlled trial*. International Journal of Palliative Nursing. Vol 15(6). 290-298.

- Cranwell Schmidt M, Kolodinsky J.M, Carsten G, Schmidt F.E, Larson M, MacLachlan C. (2007). *Short Term Change in Attitude and Motivating Factors to Change Abusive Behavior of Male Batterers after Participating in a Group Intervention Program Based on the Pro-Feminist and Cognitive-Behavioral Approach*. J Fam Viol (2007) 22:91–100. DOI 10.1007/s10896-007-9064-4
- DiClemente, C. C., Bellino, L. E. & Neavins, T. M. (1999). *Motivation for Change and Alcoholism Treatment*. Alcohol Research & Health, 23(2).
- Forsberg, C. & Wengström, Y. (2016). *Att göra systematiska litteraturstudier: värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. (4. utg.) Stockholm: Natur & Kultur.
- Friberg, F. (red.) (2012). *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (2., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Gottzén, Lucas. (2013). *Skam, maskulinitet och respons på mäns våld mot kvinnor*. Socialvetenskaplig tidskrift, nr 2
- Haggård, U., Freij, I., Danielsson, M., Wenander, D., & Långström, N. (2015). *Effectiveness of the IDAP treatment program for male perpetrators of intimate partner violence a controlled study of criminal recidivism*. Journal of Interpersonal Violence. 0886260515586377
- Hamilton, L., Koehler, J.A., & Lösel, F.A. (2012). *Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part I: A survey of Current Practice*. International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 57(10), 1189-1205. DOI: 10.1177/0306624X12469506
- Healy, K. (2014). *Social work theories in context: creating frameworks for practice*. (2 ed.) Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Hearn, J. (1998). *The violences of men: how men talk about and how agencies respond to men's violence to women*. London: SAGE.
- Hedman, E., Axelsson, E., Görling, A., Ritzman, C., Ronnheden, M., Alaoui, S. E., Andersson, E., Lekander, M. & Ljótsson, B. (2014). *Internet-delivered exposure-based cognitive-behavioural therapy and behavioural stress management for severe health anxiety: randomised controlled trial*. The British Journal of Psychiatry. 1-8. doi: 0.1192/bjp.bp.113.140913
- Henning, K., Martinsson, R., & Holdford, R. (2009). *Gender differences in risk factors for intimate partner violence recidivism*. Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 18(6), 623-645.

- Hradilova Selin, K. (2009). *Våld mot kvinnor och män i nära relationer: våldets karaktär och offrens erfarenheter av kontakter med rättsväsendet*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).
- Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete. (2007). Kognitiv beteendeterapi - ett samarbete mellan klient och terapeut. Hämtad 2016-05-17, från http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/9133/2007-117-17_200711717.pdf
- Kriminalvården. (2011). *BEHANDLINGSPROGRAMMET IDAP I KRIMINALVÅRDEN UTVÄRDERING AV ÅTERFALL I BROTT FÖR PROGRAMDELTAGARE 2004-2007*. Stockholm: Kriminalvården Digitaltryck.
- Lundgren, E., Heimer, G., Westerstrand, J., & Kalliokoski, A.-M. (2001). *Slagen dam: Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige: en omfattningsundersökning*. Umeå: Brottsoffermyndigheten.
- Mattson, T. (2011). *Våldets komplexitet och gamla paradig: Om utmaningar och svårigheter i arbetet med våld i nära relationer* (2011:5). Lund: Socialhögskolan.
- McLaughlin, J. (2003). *Feminist social and political theory: contemporary debates and dialogues*. London: Palgrave Macmillan.
- Mulrow CD, Oxman AD, red, Cochrane collaboration handbook glossary. Oxford: Update Software; 1997
- Musser P.H, Semiatin J.N, Taft C.T, Murphy C.M. (2008). *Motivational Interviewing as a Preadmission Intervention for Partner-Violent Men*. Violence and Victims, Volume 23(5), 539-557. DOI 10.1891/0886-6708.23.5.539
- Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK. (2014). *Våld och hälsa: En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*. Uppsala: Uppsala universitet, Akademiska sjukhuset
- Palmstierna T, Haugan G, Jarwson S, Rasmussen K & Nøttestad JA. (2012). *Cognitive-behaviour group therapy for men voluntarily seeking help for intimate partner violence*. Nord J Psychiatry 2012;66:360–365.
- Payne, M. (2015). *Modern teoribildning i socialt arbete*. (3., svenska utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Prop. 2006/07:38. *Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor*. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/contentassets/96404117067a4a61a3d62d4be18bc826/socialtjanstens-stod-till-valdutsatta-kvinnor-prop.-20060738>

Regeringsbeslut. U2011/3826/UH. *Uppdrag att utveckla och sprida kunskap om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt om våld i samkönade relationer*. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/contentassets/7391acff66744cd3ac06cbee72661662/uppdrag-att-utveckla-och-sprida-kunskap-om-mans-vald-mot-kvinnor-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-samt-om-vald-i-samkonade-relationer>

RSK - Riksföreningen Stoppa mäns våld mot kvinnor (2013). *Faktaboken om mäns våld mot kvinnor*. Stockholm: Vulkan.

Scheffer Lindgren, M. (2009). *"Från himlen rakt ner i helvetet": från uppbrott till rättsprocess vid mäns våld mot kvinnor i nära relationer*. Diss. (sammanfattning) Karlstad : Karlstads universitet, 2009. Karlstad.

Smedslund, G. Dalsbø, TK. Steiro, A. Winsvold, A. & Clench-Aas, J. (2011). *Cognitive behavioural therapy for men who physically abuse their female partner*. Cochrane Database of Systematic Reviews 2007, Issue 3. Art. No.: CD006048. DOI 10.1002/14651858.CD006048.pub2

Socialstyrelsen. (2010). *Behandling av män som utövar våld i nära relationer: en utvärdering*. Stockholm: Socialstyrelsen

Socialstyrelsen. (2011). *Metoder i arbetet med våldsutövare: En förstudie*. Hämtad 2016-05-16, från <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18469/2011-10-19.pdf>

Socialstyrelsen. (2015). KBT (Kognitiv beteendeterapi). Hämtad 2016-04-12, från <https://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/sokimetodguidenforsocialtarbete/kbtkognitivbeteendeterapi>

Socialstyrelsen. (2015). *Våld: Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer*. Hämtad 2016-03-05, från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19795/2015-4-4.pdf>

SOU 2015:55. *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*. Stockholm: Elanders Sverige AB.

Taft, T.T., Macdonald, A., Monson, M.M., Walling, S.M., Resick, P.A., Murphy, C.M. (2013) "Strength at Home" Group Intervention for Military Populations Engaging in Intimate Partner Violence: Pilot Findings. *J Fam Viol*, 28, 225-231. DOI: 10.1007/s10896-013-9496-y

Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. (2., [omarb.] uppl.) Stockholm: Liber.

- Townend M, Smith M.E. (2007). *A Case Study of Cognitive-Behavioral Psychotherapy With a Perpetrator of Domestic Abuse*. *Clinical Case Studies Volume 6(5)*, 443-453. DOI: 10.1177/1534650106295899
- Turner, Rhonda. Swearer Napolitano. Susan M (2010). *Cognitive Behavioral Therapy (CBT)*. Educational Psychology Papers and Publications. Paper 147.
- Ungdomsstyrelsen. (2013). *Hjältar och monster: Samhällsvetenskapliga perspektiv på män och våld*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- United Nations. (1993). *Declaration on the Elimination of Violence against Women*.
- Utredningen om kvinnofridsuppdragen (2004). *Slag i luften: en utredning om myndigheter, mans våld och makt* : betänkande. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- World Health Organisation (2007). *Engaging men and boys in changing gender-based inequity in health: Evidence from programme interventions*. Genève: World Health Organization.
- World Health Organisation. (2013). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.

(Bilaga 1, matris för analysarbetet)

Nyckelfynd	Subtema	Tema
"The Duluth Model includes a feminist, cognitive psycho-educational curriculum and was delivered in group sessions. The intent is to help participants develop an understanding of how battering is part of a range of male behaviours that seek to control women." (Smedslund, et al., 2007. s. 7 (Broward Exp. 2000))	cognitive psycho-educational curriculum	Attityd, motivation och kvinnosyn
"In the Wisconsin Study 1996, 218 men were randomly assigned to receive either feminist-cognitive-behavioural group treatment (FCBT) or process-psychodynamic group treatment (PPT). FCBT focused on progressive relaxation, using coping thoughts, and becoming aware of feelings." (Smedslund, et al., 2007. s. 8)	feminist-cognitive-behavioural group treatment	
"These findings support that the cognitive-behavioral, pro-feminist group intervention model is an effective approach to change battering behavior by changing underlying assumptions and attitudes that lead to violence." (Cranwell Schmidt, et al., 2007. s. 99)	Pro-Feminism	
"The results provide qualified support for the utility of motivational interviewing (MI) as a pretreatment preparation strategy for partner-violent men. When compared to a highly structured control intake, two sessions of MI significantly enhanced treatment engagement and help-seeking behavior, but did not significantly alter treatment session attendance or subjective self-reports of readiness to change." (Musser, et al., 2008. s. 552)	motivational interviewing	
"Even though this is a small study with only 26 participants, the results showed that a 15-week manualized group-based CBT programme significantly and substantially reduced self-reported violent behaviour". (Palmstierna et al., 2012, s. 364)	Significantly reduced self-reported violent behaviour	Tyder forskning på att KBT effekt på våldsamma män, och blir effekten bestående?
"Only one study (Brooklyn Exp. 2000) showed a statistically significant effect in favour of CBT compared to no treatment." (Smedslund, et al., 2007. s. 12)	Significant effect	
"The self-report measures of outcomes suggested significant improvements in a number of areas at 9-month follow-up". (Townend et al., 2007 s. 451)	Significant improvements in 9-month follow-up	
"Results of this study suggest that completion of the DAEP program leads to a short-term change in batterer attitude toward the belief system that supports a non-abusive relationship". (Cranwell Schmidt et al., 2007, s. 99)	Positive short-term change	

<p>”two sessions of motivational interviewing during the intake process at a community domestic violence agency produced significant benefits during subsequent group counseling on several indicators of treatment involvement”. (Musser et al., 2008, s. 554)</p>	<p>Produced significant benefits</p>	
<p>”However, in spite of these shortcomings, our results of CBT in a voluntary treatment-seeking group are promising since his treatment method could possibly offer a solution for a larger group of violent men willing, but not able by themselves to stop their violence, and thus be of societal importance beyond the small group of convicted individuals who constitute a minority of batterers.” (Palmstierna, et al., 2012, s. 364).</p>	<p>Voluntary treatment-seeking</p>	
<p>”With respect to referral status at the time of intake, 79% of the men were court ordered to treatment, 6% had a court case pending, and 16% had no legal involvement for domestic abuse.” (Musser et al., 2008, s. 541)</p>	<p>Court ordered, case pending, no legal involvement</p>	<p>Frivillig jämfört med tilldömd vård</p>
<p>”Approximately 99.5% (722) of DAEP participants during this time frame were offenders convicted of a domestic violence related crime and were referred to the program by the Vermont Department of Corrections as a condition of their sentence.” Cranwell Schmidt et al., 2007, s. 94</p>	<p>Offenders convicted of a domestic violence related crime</p>	
<p>”The assessment indicated that Michael was an appropriate candidate for the domestic abuse service on the grounds that he was voluntarily seeking help and acknowledged his problem.” (Townend, et al., 2007, s. 450)</p>	<p>voluntarily seeking help and acknowledged his problem</p>	